

BORTUNDER

1. Sammensatt av «borte + under»:

Haren satt bortunder fjellknausen og slikket seg.
Katten la seg bortunder ovnen.

BORTVED

1. Sammensatt av «borte + ved»:

Flaskene står bortved døra.
Banken ligger bortved hotellet.

ETTER

1. Senere enn:

Etter middag gikk vi en tur.
Jeg skal ringe deg etter kl. 10.
Vi ligger to timer etter skjemaet.

2. Bak:

De drog vognen etter seg.
Elevene fulgte etter læreren.

3. Om noe som følger hverandre:

time etter time
år etter år
mil etter mil

4. Med betydningen «forfølge, oppsøke, følge etter for å få tak i, hente»:

Politiet er etter ham.
Hva er de ute etter?
Kan du gå etter nøklene?
Kan du ringe etter en drosje?

5. Med betydningen «overta, etterligne»:

Han arvet huset etter sin mor.
Han ble døpt Per etter sin far.
Hun tar etter sin mor (Hun prøver å gjøre det samme som sin mor).

6. Med betydningen «slik som mønsteret/regelen viser»:

Han sang etter noter.
Hun strikket genseren etter et gammelt mønster.
De levde etter loven.

FOR

1. Hensikt:

Hun gikk til butikken for å kjøpe mat.
Jeg leser dette for å lære om preposisjonene.

2. Kan brukes med betydningen «foran»:

Det skjedde rett for øynene mine.
Vi har tiden for oss.

3. I forbindelse med noe som skal vare i et tidsrom:

Han har fått penger for ett år.
Nå har vi mat nok for en uke.
Han reiste fra Norge for godt/for alltid.
For tiden er han syk (Nå/ i øyeblikket).

4. Brukes etter en del ord som angir at det ikke er mer igjen av noe, f.eks.:

tomt for, utsolgt for, lens for, pumpet for:
Nå er det tomt for melk i kjøleskapet.
De var utsolgt for solbriller.

5. Årsak, på grunn av:

Han fikk lide for det.
Han stoppet for rødt lys.
Han kunne ikke se skogen for bare trær.
Han ble tatt for promillekjøring.
Hadde det ikke vært for deg, hadde jeg gitt opp.

6. Med betydningen «når det gjelder, med hensyn til, hva angår»:

Dette er vanskelig for meg (jeg synes det er vanskelig).
Er teen søt nok for deg?
Det fuktige været var skadelig for plantene.

7. I forbindelse med tjenester en gjør noen/noe:

Han kjøpte mat for meg (jeg betalte).
Han vasket huset for meg.
Soldatene kjempet for fedrelandet.
Han spilte for Liverpool.

8. I forbindelse med «del,part»:

Han tok en krone for hvert eple.

For hver kilometer tok han en pause.

Hun gikk opp til eksamen for annen gang.

9. Med betydningen «enig med, gi støtte til»:

Er du for eller imot forslaget?

Han stemte for medlemskap i EF.

10. For å angi pris/verdi:

Jeg kjøpte det for femti kroner.

Du må betale mye for dollaren.

11. Med betydningen «betyr, står for»:

Blått for konservativt.

Bl.a. for blant annet.

12. Ved rekkefølge:

For det første har jeg ikke tid, og for det andre er jeg blakk.

Nå ber jeg deg for siste gang.

Det går bedre og bedre dag for dag (for hver dag som går).

FOR - SIDEN

1. For å vise til et bestemt tidspunkt i fortiden sett fra nåtiden:

Han reiste til Norge for 4 måneder siden.

Dette hendte for lenge siden.

FORAN

1. I forbindelse med plassering.:

Bilen stod foran huset.

Maten ble satt foran oss.

Med overført betydning:

Han hadde hele livet foran seg.

Helsen bør settes foran alt annet.

2. Brukes av og til med betydningen «før»:

Det var veldig spennende foran valget.

Vi står like foran avslutningen av kampen.

FORBI

1. Passere:

Han kjørte forbi oss.

Hun løp forbi de andre lenge før mål.

FORUTEN

1. Med betydningen «i tillegg til, bortsett fra»:

Det var fem menn foruten kvinner og barn.

Han fikk kost og losji, og foruten det fikk han reise penger.

FRA

1. For å angi utgangspunkt (sted og tid):

Jeg skal snart reise fra Norge.

Fra 1. januar stiger prisene igjen.

Fra toppen av tårnet kunne vi se hele byen.

2. Om «opprinnelse»:

Han er fra Italia.

Mange norske ord kommer fra engelsk.

3. Sammen med «til» uttrykker det utstrekning i tid og rom:

Han var i Norge fra september til februar.

Hun reiste fra Polen til Sverige.

Merk: Når samme ord brukes flere ganger, uttrykker det gjentakelse :

Jeg forstår mer og mer fra dag til dag.

Ilden spredte seg fra hus til hus.

Merk:

fra tid til annen = av og til, noen ganger.

4. Ved adskillelse:

De skilte den gode frukten fra den dårlige.

Hun plukket motoren fra hverandre.

5. Ved fravær, bortgang:

Han er borte fra arbeidet.

Han døde fra oss i ung alder.

Han reiste fra henne.

FREMFOR/FRAMFOR

1. Med betydningen «foran»:

Han kunne ikke se noe fremfor seg i den tette tåken.
Han satte den deiligste maten fremfor dem.

2. Med betydningen «heller enn, mer enn»:

Jeg foretrekker te fremfor kaffe.
Fremfor alt vil jeg takke for hjelpen.

FREMOVER/FRAMOVER

1. Med betydningen «lenger fram + over»:

Vannet rant fremover gulvet.
Han gikk fremover veien.

FREMPÅ/FRAMPÅ

1. S sammensatt av «fremme/framme + på»:

Om sted:
Hun stod frempå podiet og sang.
Koppene stod frempå bordet.

Om tid:
Frempå dagen begynte det å regne (ikke i begynnelsen av dagen, men litt senere).

FØR

1. Med betydningen «tidligere enn»:

Hun kom hjem før meg.
Dette skjedde før Kristi fødsel.
Han ble ferdig før tiden (før fristen/planen).
Du bør drikke to glass vann før maten (før måltidet).
Før konkurransen ble alle deltakerne undersøkt.

GJENNOM

1. Med betydningen «fra den ene siden til den andre, penetrere»:

Vannet piplet inn gjennom taket.
Han boret et hull gjennom veggen.
Han banet seg vei gjennom skogen.
Jeg kunne høre musikken gjennom det åpne vinduet.

2. Brukes ofte for å uttrykke at en aktivitet blir fullført/gjort grundig:

Han leste gjennom hele boka.
De kom gjennom pensum før eksamen.
Nå er vi gjennom det verste.
Politiet lette gjennom hele huset.

3. Med betydningen «over, via»:

Riksvei 38 går gjennom Drangedal.
Diameteren i en sirkel går gjennom sentrum.

4. Passere noe, erfare, tåle (ofte abstrakt betydning):

Den mistenkte måtte gjennom et langt forhør.
Han hadde gått gjennom mye i livet.

5. For å uttrykke «ved hjelp av»:

Preposisjonene lærer du bare gjennom hardt arbeid.
Jeg fikk vite det gjennom en venn.
Han så på plantene gjennom lupen.

6. Om tid (fra begynnelse til slutt):

Gjennom hele barndommen hadde han de problemene.
Spørsmålet dukket opp gjennom hele samtalen.
Regnet pøset ned gjennom hele natten.

HINSIDES

1. Med betydningen «på den andre/motsatte siden av, utenfor»:

De trodde på et liv hinsides graven.
Det du sier er hinsides all fornuft (helt vilt/galt).

HOS

Kan bare brukes i forbindelse med påstedsverb foran ord som betegner levende vesener.

1. Med betydningen «med, sammen med, i huset/kontoret til»:

Han bodde hos sine foreldre.
Hun var hos frisøren.
Bonden var inne hos dyrene sine.
Koppen står her borte hos meg.
De var på besøk hos oss i forrige uke.

2. Ved henvendelse til andre personer:

Barnet søkte trøst hos faren.
De møtte ingen forståelse hos myndighetene.

3. For å betegne at noe er knyttet til noen:

Dette har jeg lest hos Ibsen.
Det er en styrke hos ham.

1. Geografisk beliggenhet (land, fylke, kommune, by, bygd, gate, vei. Se også «på»):

Oslo er hovedstaden i Norge.
Tønsberg ligger i Vestfold.
Haslum ligger i Bærum.
Stortinget ligger i sentrum.
Jeg bor i tredje etasje i Kirkeveien 3.

2. For å uttrykke at noe/noen befinner seg inne i noe:

Han sitter i rommet/leiligheten (men på hybelen).
Han går i skogen.
Hun sitter i stolen (også «på stolen».)
De gikk i tett tåke.
Pengene ligger i pungen.
Den artikkelen stod i avisen.
Han trives som fisken i vannet.

Med overført betydning:

Han levde i stor fattigdom.
De holdt sammen i sorg og glede.

3. Bevegelse inn i noe:

Han gikk inn i rommet.
Hun kjørte bilen inn i garasjen.

4. I noen uttrykk kan det brukes sammen med bevegelsesverb (se også «til, på»):

Han gikk i banken.
Vi skal i teatret i kveld.

5. For å uttrykke en fysisk/psykisk tilstand:

Huset er i god stand.
Han lå i høy feber.
I min fortvilelse skrev jeg det brevet.
Hun gikk i sinne.
Han snakket i søvne.
Når de kommer i overgangsalderen, har de ofte problemer.
Jeg har vondt i hodet i dag.

6. Tidsuttrykk:

i dag (+ alle tidsuttrykk som har med dagen i dag å gjøre: i morges, i formiddag, i ettermiddag, i kveld, i natt).
i morgen, i går, i går kveld, i morgen tidlig, i fjor.
i år, i året.
Han tjener kr 100.000 i året (hvert år).
I år skal jeg bo i Norge.
Han kom hit i oktober.
Jeg skal reise bort i ferien.
Det har vært kaldt her i vinter, men det blir sikkert fint vær her i sommer.
Når vi spør med «Hvor lenge...», bruker vi «i» i svaret. Hvor lenge skal du være her? I fem uker.
Ibsen levde i det 19. århundret (Merk: på 1800-tallet).
I Middelalderen ble det bygd mange fine kirker.
Han pleier å komme i tide (ikke for sent).
Bussen kom i rett tid.
De kom femte i første (5. januar).

Merk uttrykket: I femårsalderen, i seksårsalderen osv.

7. Med betydningen «med hensyn til, når det gjelder»:

Han er flink i matematikk.
Hun har rett i det hun sier.

8. For å betegne hvordan noe er plassert:

De satte stolene i rekke og rad.
Trærne var plantet i sirkel.
De stod i kø hele dagen.

9. For å betegne materialet noe er laget av og fargen på det (se også «av»):

Han laget en figur i leire.
De hadde kjoler i silke og polyester.
Hun var kledd i sort.

10. For å uttrykke oppdeling/kvantum:

Eplet ble delt i to.
Han kjøpte øl i hele kasser.
De kjøpte øl i kassevis.
Avstanden regnes i kilometer.
En meter deles i 100 cm.

11. For å uttrykke medlemskap/tilhørighet:

Han står i Oslo Trygdekasse.
Han er formann i foreningen.

12. Aktivitet innenfor et begrenset område:

Han bladde i boka.
De kikket i vinduene (butikkvinduene).
De leste det i avisa.

13. Brukes for å ramme/treffe noe, gjerne for å skade (se også «på» 3):

Han dunket meg i ryggen.
Han ble slått i ansiktet (men: han klappet meg på kinnet).

Merk: Man kan ikke bruke «i» hvis det kan bli tolket som «inne i». Se forskjellen på følgende setninger:

Han klødde på nesa.
Han klødde i nesa.

IBLANT

Noen preposisjoner har en variant med i- foran. Vanligvis blir formene med i- brukt når ordet står *etter* det ordet det hører til (styringen), f.eks. Man må tilpasse seg de menneskene man er **iblant**. Når det står *foran* styringen, brukes begge former, men det vanligste er former uten i-, f.eks. Det er en vanlig oppfatning ute (**i**)blant folk. Merk at når ordene blir brukt adverbialt, må vi bruke formene på i- f.eks.: Han sykler **iblant** til jobben.

1. Med betydningen «sammen med» (se «blant»):

Det er noen iblant oss som ikke liker det.
Han stod midt iblant dem.

IFØLGE

1. Med betydningen «etter, i samsvar med»:

Ifølge loven kan man ikke ha dobbelt statsborgerskap.
Det skal bli regn i morgen ifølge værvarslingen.

IGJENNOM

Se «iblant».
Se også «gjennom».

1. Med betydningen «fra den ene siden til den andre»:

Tunnelen gikk igjennom fjellet.
Han hogg hull igjennom isen for å pilke.

2. Brukes for å uttrykke at en aktivitet blir gjort grundig/blir fullført:

Han gikk igjennom alle papirene.
Nå har vi sett igjennom hele kontrakten.

3. Med betydningen «over, via»:

Europaveien går igjennom mange store byer.
Nyheten ble sendt igjennom radioen.

4. Erfare, tåle (abstrakt betydning):

De hadde vært igjennom mange kriser i livet.
Det var ingen vei utenom. Hun måtte igjennom det.

5. Om tid (fra begynnelse til slutt):

Hun satt og gråt hele dagen igjennom.
De opplevelsene forfulgte ham igjennom hele livet.

IMELLOM

Se «iblant».

1. Sottes vanligvis i slutten av setningen:

Ryktene gikk mann og mann imellom (fra mann til mann).
De snakket seg imellom på norsk (med hverandre).
I butikkene var det lite å velge imellom.

IMOT

Se «iblant».
Se også «mot».

1. For å uttrykke uenighet, opposisjon:

Han gikk imot det forslaget.
Det er ikke meg imot at vi gjør det.
Er du for eller imot fri abort?

2. Med betydningen «ikke like (noen/noe)»:

De fikk imot ham fordi han var så gjerrig.
Har du noe imot at jeg røker?

3. Med betydningen «motta»:

Han tok imot pengene uten kvittering.
Gjestene ble tatt imot av verten.
Ta imot ballen når jeg kaster den!

4. Plassering (vis å vis, rett overfor) retning:

Banken lå midt imot posthuset.
Han kom imot oss med åpne armer.

5. Ved sammenligning med betydningen «sammenlignet med»:

Husarbeidet er lett i dag imot hva det var før.
Den norske krona er lite verdt imot dollaren.

INN

1. Brukes ved bevegelse gjennom/innenfor et avgrenset område:

Han løp inn døra.
Båten seilte inn fjorden.

INNEN

1. Innenfor en gruppe eller organisasjon (se «innenfor»):

Innen fagforeningen var det stor uenighet.
De ville ordne saken innen familien.

2. I tidsuttrykk, innenfor en bestemt tid:

Han måtte skrive det ferdig innen utgangen av juni (før første juli).
Regningen må betales innen 15. desember.
Jeg kommer tilbake innen en time.

3. Innenfor et begrenset område (ikke geografisk):

I den siste tiden er det oppnådd store resultater innen medisin.
Det lå innen hans rekkevidde (han hadde mulighet til å oppnå/gjøre/klare det).

INNENFOR

1. Plassering (på innsiden av noe):

Han satt innenfor skranken.
Du må ikke gå innenfor sperringene.
Loven gjelder innenfor landets grenser.

Med overført betydning:

Dette er ikke innenfor mitt område (er ikke min spesialitet).

2. Plassering (lenger inne enn):

Kjøkkenet ligger innenfor soverommet.
Du kan plassere koppene innenfor tallerkenene.

3. Innen en gruppe eller organisasjon:

Det var uenighet innenfor partiet når det gjaldt sikkerhetspolitikken.
Innenfor skisporten er det flere grener å velge mellom.

INNI

1. Sammensetning av «inne + i»:

Langt inni skogen lå det et lite hus.
Han er inni huset.

Med overført betydning:

Han har satt seg godt inni det stoffet (vet mye om det).

INNIBLANT

1. Sammensatt av «inne + iblant»:

Han fant bildene inniblant bøkene.
Det var noen fine bær inniblant de råtne.

INNIGJENNOM

1. Sammensatt av «inn + igjennom»:

Fuglen fløy innigjennom ruta.

INNIMELLOM

1. Sammensatt av «inne + imellom»:

Innimellom trærne lå det et hus.
Han tok en pause innimellom hver øvelse (mellom hver).

INNMED

1. Med samme betydning som «innved»:

Hun satt innmed peisen og strikket.
Treet stod innmed huset.

INNOM

1. Med betydningen «inn et øyeblikk til»:

Han stakk innom oss etter arbeidet.

Hun gikk innom baker Hansen for å kjøpe et brød.

Båten går innom Kragerø og Risør.

Med mer overført betydning:

Før hun ble salgssjef i firmaet, hadde hun vært innom mange forskjellige yrker.

INNOVER

1. Sammensatt av «inn + over»:

De gikk langt innover vidda.

Vinden blåste innover landet.

INNPÅ

1. Med betydningen «inne + på»:

Kakene stod langt innpå bordet.

Han fikk en bot fordi bilen stod parkert innpå fortauet.

Innpå heia lå det en gammel seter.

2. Med betydningen «(tett) inntil»:

I Røros ligger husene tett innpå hverandre.

Hun brukte ullgenser rett innpå kroppen.

Med overført betydning:

Hun likte ikke å ha dem så tett innpå livet (å ha dem så nær seg).

INNTIL

1. Fram til en spesielt angitt tid eller hendelse:

Han hadde en ubetydelig stilling i firmaet inntil farens død.

Han skal være her inntil tirsdag.

2. For å angi et tidsrom fram til noe annet skjer:

Han skal bo her inntil videre (på ubestemt tid).

Jeg må arbeide der inntil jeg finner noe bedre.

3. For å angi et antall, et mål (maksimum):

Drosjen kunne ta inntil fem passasjerer.

Voksne kan ta inntil 4 tabletter pr. dag.

Kan også brukes for å markere høy grad av noe:

Læreren gjentok reglene inntil kjedsommelighet.

4. Med betydningen «ved siden av»:

Han parkerte bilen inntil fortauet.

De satt tett inntil hverandre under forestillingen.

5. Med betydningen «mot»:

Han satte sykkelen inntil gjerdet.

De lente seg inntil veggen.

INNUNDER

1. Konkret stedsangivelse med betydningen «inne under»:

Fuglene hadde bygd et reir innunder taket.

Han søkte ly innunder berghammeren.

2. I noen få tidsuttrykk for å angi tiden rett før:

Det er alltid mye å gjøre innunder jul.

Han skal opp til eksamen rett innunder påske.

INNVED

1. Med betydningen «inne + ved»:

Han satt innved bordet.

Tøflene stod innved senga.

2. Med betydningen «ved siden av, inntil»:

Huset lå innved veien.

Bilene stod parkert innved hverandre.

LANGS

1. Med betydningen «ved siden av»:

Folk stod langs gatene da kongen kom.

De plukket jordbær langs veien.

De spaserte langs vannet.

2. Med betydningen «på/mot i rekke og rad»:

Bildene hang langs veggen.

Han satte fiskestengene langs veggen.

LANGSETTER

1. Med betydningen «bortover, langs»:

Han gikk langsetter fjellsiden.

Veien til Lillehammer går langsetter Mjøsa.

LANGSMED

1. Med betydningen «inne ved»:

Benkene stod langsmed bordet.

Han gikk langsmed elva og fisket.

MED

1. Med betydningen «sammen med, og»:

Hun var på tur med sine venner.

I selskapet var også finansministeren med frue.

2. For å uttrykke et gjensidig forhold (positivt og negativt):

De ville ikke være venner med oss lenger.

De ville gjerne samarbeide med oss.

Han kranglet med henne.

Jeg er enig med deg i det.

3. For å uttrykke eiendom eller noe man har/bærer:

Hun fant seg en venn med hus og penger.

Hun stod og ventet med kofferten i hånden.

Han gikk ut i regnet med hatt og frakk.

4. For å uttrykke spesielle egenskaper en har:

De fikk en sønn med lyst hår og blå øyne.

Det er en mann med godt humør.

5. I forbindelse med et middel man bruker:

Han skar brødet med en skarp kniv.

I Kina spiser de ris med pinner.

De reiste med fly til Spania.

6. For å uttrykke måte:

Han så på meg med sinte øyne.

Hun snakket norsk med en fremmed aksent.

Han tok det med godt humør.

I juleferien tar vi det med ro.

7. I forbindelse med tid:

Han kom med det samme (straks).

Nå må du komme med en gang (straks).

Vi blir klokere med årene (etterhvert som tiden går).

8. Med betydningen «med hensyn til, når det gjelder»:

Hvordan står det til med deg?

Han er flink med penger.

Hun kan dette med matlaging.

9. For å uttrykke hva noe består av, inneholder:

Han kom inn med en mugge med melk.

Det lå en bunke med papirer på bordet.

Merk at vi her ofte utelater preposisjonen i norsk: et glass vann.

10. I forbindelse med tall:

Liverpool tapte med to mål.

Inflasjonen har økt med tre prosent.

Hvis du ganger to med to, får du fire.

Hvis du deler fire med to, får du to.

11. For å uttrykke årsak, grunn til noe:

Det blir dårlig luft her inne med alle vinduene lukket.

Datteren min ligger i senga med influensa.

MELLOM

1. For å angi posisjon med noe på hver side:

Banken ligger mellom posthuset og politistasjonen.

Grensen mellom Sverige og Norge er lett å passere.

2. For å angi tiden fra et tidspunkt til et annet:

Du kan komme mellom kl. 11.00 og 12.00.

Mellom de to verdenskrigene var det dårlige tider i Norge.

3. For å angi omtrentlig mengde, pris o.l.:

Vi bruker mellom to og tre liter melk hver dag.

Hj par ski koster mellom 500 og 900 kroner.

4. For å angi forbindelse, forhold:

Det var ikke så godt forhold mellom søsknene (de var ikke så gode venner).

La dette bli mellom oss (la ikke noen andre få vite det).

MOT

Se også «imot».

1. For å angi motsatt resultat enn forventet:

Det gikk mot all forventning (mye bedre enn man hadde ventet).

Det skjedde mot alle spådommer.

2. For å uttrykke uenighet, opposisjon:

Han var mot bruk av alkohol.

Hun stemte mot det forslaget.

Mange kjempet mot nazismen.

Han gjorde opprør mot skjebnen.

3. For å angi forhold til noe(n)(positivt og negativt):

Hun var hyggelig mot alle utlendinger.

Han var slem mot meg.

4. Plassering, retning:

Værelset lå ut mot gårdsplassen.

Vinden blåste mot vest.

Han kjørte mot byen.

Snøfjellene satte grenser mot nord.

5. For å angi tid (nærme seg):

Det går mot vår (våren nærmer seg).

Jeg må være ferdig med arbeidet mot slutten av uka.

Hun går mot 50 (blir snart femti år).

Da det gikk mot slutten, tok hun farvel med alle (nærmet seg døden).

6. For å uttrykke «bekjempelse av»:

Dette midlet kan brukes mot mygg.

Han fikk noen medisiner mot forkjølelse.

7. Ved sammenligning med betydningen «sammenlignet med»:

Den fisken er ingenting mot den jeg fikk.

Han tjente 124.000 i år mot 100.000 i fjor.

8. Ved økonomisk garanti:

Han ble løslatt mot kausjon.

Han fikk lån mot pant i fast eiendom.

NED

1. Det motsatte av «opp»:

Han gikk ned trappa.

De kjørte ned denne veien.

NEDENFOR

1. Ved plassering på et lavere nivå, lenger nede enn:

Huset deres lå nedenfor vårt.

Du finner bussholdeplassen nedenfor posthuset.

Hun ble plassert nedenfor brudeparet ved bordet.

NEDI

1. S sammensatt av «nede + i»:

Han stod og ventet nedi veien.

Pengene lå nedi pungen.

NEDMED

1. Med betydningen «nedved»:

Han satte fra seg sykkelen nedmed grinda.

Han pleide å stå nedmed vannet og fiske.

NEDOM

1. For å uttrykke «inn et sted (som ligger lenger nede) et øyeblikk». Se også «Innom, oppom»:

Han gikk nedom gartneriet for å kjøpe noen blomster.

Bussen kjørte nedom sentrum.

NEDOVER

1. For å uttrykke retning (vanligvis fra øverst til nederst):

Han leste hurtig nedover lista med navn.

Han gikk nedover veien.

NEDPÅ

1. S sammensatt av «ned + på»:

Hun la seg nedpå senga for å hvile.

Han slengte papirene nedpå bordet.

2. **Sammensatt av «nede + på»:**
Han stod nedpå trappa og gråt.
Skoene stod nedpå gulvet.

NEDVED

1. **Sammensatt av «nede + ved»:**
Han lekte nedved vannet.
Hun stod nedved postkassa og ventet på brev.

NORDENFOR

1. **Med betydningen «nord for»:**
Lillehammer ligger nordenfor Hamar.
De leter etter olje nordenfor Friggfeltet.

NORDENFRA

1. **Med betydningen «fra nord i»:**
De kunne fortelle nytt nordenfra dalen.
Han kom nordenfra landet.

NORDOVER

1. **Retning mot nord:**
De kjørte med snøscooter nordover vidda.
Veien fortsetter videre nordover fjellet.

OM

1. **Med betydningen «angående, når det gjelder»:**
Jeg vet ingenting om den saken.
Dette er en bok om norske antikviteter.
Det skal vi bli to om (jeg skal også være med på å bestemme det).

2. **Med betydningen «rundt, omkring, over»:**
Butikken ligger like om hjørnet.
Hun gikk med et tørkle om hodet.
Hun tok et sjal om skuldrene.

Med overført betydning:

Han er om seg (han er flink til å skaffe seg det han vil).

3. **Om tid for å uttrykke «hver»:**
Om morgenen spiser jeg frokost.
Det blir tidlig mørkt om kvelden om vinteren.

4. **Om tid for å uttrykke en tid på døgnet som ikke har med dagen i dag å gjøre. Brukes både om fortid og fremtid :**
I forrige uke var jeg en dag i London. Om morgenen gikk jeg i butikkene, og om kvelden var jeg i teater.
Torsdag skal jeg til Bergen. Jeg må kjøre om dagen, for jeg liker ikke å kjøre bil om natten.
Jeg traff ham her om dagen (tilfeldigvis en dag).

5. **Om tid med betydningen «etter»:**
Du kan komme tilbake om en time.
Om to måneder skal jeg reise hjem.

6. **Med betydningen «forandre, gjøre en gang til»:**
Hun sydde om kjolen.
Han sa det om igjen (en gang til).

OMKRING

1. **Med betydningen «rundt», se også «om»:**
Hun la et teppe omkring barnet.
Han tok omkring meg av glede.
2. **Med betydningen «rundt og i nærheten av»:**
Omkring Oslo er det mange fine skiløyper.
Det var samlet mye ungdom omkring jernbanestasjonen.
3. **Med betydningen «ca., omtrent»:**
Hun var omkring 50 år.
Det var omkring førti mennesker til stede.
4. **For å angi omtrentlig tid:**
Omkring jul dukker nissene opp.
Han fikk lønnen utbetalt omkring den 20. i hver måned.
5. **Med betydningen «angående, om»:**
Det dukket opp mange tanker omkring julefeiringen hjemme.
Det oppstod mange problemer omkring den saken.

OPP

1. **Det motsatte av «ned»:**
Han gikk opp trappa.
De kjørte opp denne veien.

OPPETTER

1. Med betydningen «opp langs»:
Skiene stod oppstilt oppetter gjerdet.
De lente seg oppetter veggen.

OPPI

1. Sammensatt av «oppe + i»:
Koppene stod oppi skapet.
Huset lå oppi bakken.
2. Sammensatt av «opp + i» og angir retning mot noe:
Katten hoppet oppi kurven.
Ballongen føk oppi lufta.

OPPOM

1. For å uttrykke «inn et sted (som ligger lenger oppe) et øyeblikk»:
Han stakk oppom en tur før han drog (han kom inn et øyeblikk).
Kan du gå oppom postkontoret først?

OPPOVER

1. For å uttrykke retning mot noe som ligger lenger oppe/høyere:
De gikk og ruslet oppover fjellet.

OPPTIL

1. Sammensatt av «opp + til» og angir retning opp mot noe:
Juletreet rakk helt opptil taket.
Glasset ble fylt helt opptil kanten.
2. Sammensatt av «opp + til» for å angi maksimum mengde:
Det kunne komme opptil 50 pasienter hver dag.
Bussen kunne ta opptil 80 passasjerer.

OPPVED

1. Sammensatt av «oppe + ved»:
De bodde oppved butikken.
Han hadde et sår oppved øyet.

OPPUNDER

1. Med betydningen «oppe + under»:
Om sommeren lå skiene oppunder taket på uthuset.
Svalene bygde seg reder oppunder takmønene.

OPPÅ

1. Sammensatt av «oppe + på». Brukes for å angi sted tydelig (se også «på»):
Boka lå på bordet, og pennen lå oppå boka.
Han satt oppå taket og solte seg.

OVENFOR

1. Brukes for å angi et sted høyere oppe enn, tidligere:
Huset deres lå ovenfor kirken.
Se på eksemplene ovenfor (eksemplene som står før disse).

OVENFRA

1. Med betydningen «oppe fra»:
Han var ovenfra dalen.
De hørte noe bråk ovenfra fjellet.

OVER

1. Direkte over:
Flyet fløy over byen.
Han holdt en paraply over henne.

Med overført betydning:

Vi har dette arbeidet hengende over oss.

2. Ved brøk:

x/y leser vi x over y.

3. Med betydningen «dekke, skjule noe»:

Han la en presenning over bilen.
Hun la et teppe over barnet.

4. For å betegne utstrekning:

Han hadde reist over hele verden.
I morgen blir det fint vær over hele landet.
Han hadde røde flekker over hele ansiktet.

5. «Høyere enn»:

Man kunne se kirketårnet over trærne.
Han er et hode over de andre i klassen.

6. «Høyere enn» når det gjelder status:

Hun er over alle de andre i den bedriften.
Som matematiker er han over de andre på instituttet.

7. «Mer enn» når det gjelder antall, mengde:

Det var over 100 mennesker til stede.
Det var over 30 grader i skyggen.
Det koster over ti kroner med trikken.

8. For å uttrykke «fra den ene siden til den andre»:

Han gikk over veien.
De kjørte over fjellet med bil.
Han klatret over muren.
Brua over det vannet er stengt nå.

9. Med abstrakt betydning:

Det gikk over all forventning (bedre enn jeg hadde regnet med).
Det der går over min forstand (mer enn jeg kan forstå).
Det gikk over hodene på oss (vi forstod ingenting).

10. Med betydningen «i nærheten av for å passe på»:

Hun stod over meg hele tiden for å kontrollere at jeg ikke gjorde noen feil.
Moren satt over ham hele tiden mens han gjorde leksene.

11. For å betegne «mens man drikker/tar o.l.»:

Hun fortalte meg dette over et glass vin (mens vi tok et glass vin).
Kan vi ikke diskutere saken over en kopp te?

12. Ved tidsuttrykk (gjennom en periode):

Han ble her over natten.
Veiarbeidet skulle pågå over lengre tid.

13. Ved tidsuttrykk med betydningen «etter»:

Klokka er fem over ett.
De skal komme hit over påske.
Kurset starter rett over jul.

14. Med betydningen «på grunn av»:

Det hjelper ikke å gråte over spilt melk.
Hun bekymrer seg over bagateller.

15. Ved plutselig hendelse som rammer en:

Uværet kom over oss på veien hjem.
Denne hendelsen kom helt uventet over oss.

OVERFOR

1. Med betydningen «vis à vis, midt imot»:

Han satt rett overfor meg ved bordet.
Huset deres ligger rett overfor kirken.

2. Med abstrakt betydning «vis à vis, foran»:

De stod overfor en viktig avgjørelse.
Overfor henne hadde han ingenting han skulle ha sagt (hun var suveren).

PÅ

Ne også «i».

1. Brukes om et mindre sted (også mindre byer) hvor noe/noen er:

Hun ferierte på Geilo.
De bor på Hamar.
Trikken stanser på Majorstua.
Jeg traff ham på gata.
Han er på kontoret.
Merk uttrykket: bo på landet (ikke i byen).

2. Bruken i forbindelse med stedet for en begivenhet/hendelse:

Vi traff hverandre på en fest.
Det var mange studenter på forelesningen.

3. I forbindelse med noe som utgjør en del av et hele (se også «i» 13):

Han klappet meg på kinnet.
Han klør på ryggen.
Hun oppdaget et hull på sokken.
Han banket på døra.
Vinduene på huset var ganske små.
På firetiden av huset var det en veranda.
Merk uttrykket: Hun er fin på håret.

4. Med betydningen «oppe på noe»:

Boka ligger på bordet.
Han gikk på isen.
De gikk på veien/gulvet.
Huset er bygget på fjell.

Med overført betydning:

Hva bygger du dine påstander på?
Han førte saken på sviktende grunnlag.

5. Ved berøring av kroppsdeler mot et underlag:

Han gikk på nesa i søla.
Hun falt på rompa.
Han stupte på magen.

6. I en del uttrykk som betegner bevegelse til noe (se også «til, i»):

Merk at når vi bruker «på» foran noen av disse konkrete stedene, tenker vi ikke på selve stedet, men på hensikten med stedet.
De gikk på skolen/Universitetet/forelesningen osv. (for å lære noe).
Han gikk på kino.
De drog på en tur.
Han skulle på jobben klokka to.
Hun gikk på badet/kjøkkenet/soverommet/gangen/stua.
Han gikk på postkontoret/apoteket/biblioteket (men i banken).
Hun bodde på hybel.

7. Med betydningen «i løpet av». Brukes for å uttrykke den tiden en bruker for å gjøre noe ferdig, avslutte noe:

Du kan lære norsk på ett år.
Han besøkte henne tre ganger på ett år.
Du kan gå til butikken på fem minutter.
Du kan ikke gjøre alt det på én dag.

8. For å uttrykke tidsperiode i negative setninger (se også «i»):

Jeg har ikke sett dem på lenge (det er lenge siden jeg så dem).
Han hadde ikke spist på flere timer.

9. I forbindelse med ukedager, og andre spesielle dager:

De kommer på fredag.
På søndag går de i kirken.
Jeg skal be mange venner på min fødselsdag.

10. I forbindelse med klokka:

Toget går fem på ti (09.55).
Vi skulle møtes kvart på tolv (11.45).

11. For å uttrykke «straks, med en gang»:

Det måtte gjøres på timen.
Du må ringe til ham på flyvende flekken.

12. Ved følgende tidsangivelser:

På 1600-tallet var Norge under Danmark.
På den tiden var det mange fattige i Norge.

13. I forbindelse med «tidlig, sent». Her kan vi også bruke «om»:

Han kom tidlig på morgenen.
De reiste sent på kvelden.

14. For å uttrykke «middel, på grunn av»:

Bilen går på bensin.
De levde på vann og brød.
På legens anbefaling holdt han senga.

Merk også:

Han prøvde å si det på norsk.

15. Ved angivelse av mål, mengde, alder:

Han fikk en fisk på tre kilo.
Du kan skrive ut sjekken på 500.
Hun hadde en gutt på fem år.

16. I forbindelse med plassering:

Det er første hus på høyre side.
På den ene siden av huset er det en butikk, og på den andre siden er det leiligheter.

17. I forbindelse med farge, pris, kvalitet o.l.:

Hvilken farge er det på huset deres?
Hva er prisen på osten?
Hvilken styrke er det på den lypæra?

18. Ved fordeling, mengde:

Det går fem liter på tanken.
Hun beregnet to kaker på hver.

Merk også:

4 : 2 = 2 Les: fire delt på to er to.

19. I forbindelse med en aktivitet som varer en stund:

Han arbeidet på avhandlingen.
Hun øvde på rollen sin.

20. For å betegne noe du bærer, har:

Han bar på store plastposer.
Har du noen penger på deg?
Han hadde på seg jakke og slips.

21. Ved eksemplifisering:

Dette er et bevis på hans godhet.
Kan du vise meg et eksempel på god kunst?
Bilen viste tydelige tegn på slitasje.

22. Ved gjentakelse:

Jeg har sagt det til dem gang på gang (flere ganger).
De la sten på sten.

23. Ved plutselig/uventet hendelse som rammer en (se også «over», 15):

Det kom uventet på oss.
Det kom som julekvelden på kjerringa.

RUNDT

1. Med betydningen «omkring»:

Hun hadde et perlekjede rundt halsen.
De gikk rundt juletreet og sang julesanger.

2. Med betydningen «omkring, ca.»:

Det hendte rundt juletider.
Det var rundt 100 personer til stede.

3. For å angi en tidsperiode med betydningen «hele». Husk at «rundt»

alltid er etterstilt her:

Han arbeidet døgnet rundt (hele døgnet).
Hun reiser året rundt.

4. Med betydningen «omkring»:

De tok et silkepapir rundt pakken.
Han bandt en hyssing rundt pakken.

5. Med betydningen «i nærheten av, ved»:

Jeg hørte folk rundt meg snakke om det.
De fleste husene rundt her ble bygd under krigen.

6. Ved stedsangivelse:

Butikken ligger rett rundt hjørnet.
Bilen skled da den kom rundt svingen.

SIDEN

1. Fra en spesielt angitt tid fram til nå:

Vi har ikke sett hverandre siden hun giftet seg.
De har bodd i Oslo siden juli.

2. For å vise til et bestemt tidspunkt i fortiden sett fra nåtiden (se også «siden»). Merk at denne bruken bare forekommer i setninger med: Det er/var....

Det er tre dager siden han kom.
Det er over 100 år siden Ibsen levde.

SØNNENFOR

1. Sammensatt av «sør + for»:

Han hadde aldri vært sønnenfor Stange.
Drammen ligger sønnenfor Oslo.

SØNNENFRA

Med betydningen «fra sør i»:

De kom sønnenfra Danmark og skulle videre med båten.
Vinden kom sønnenfra havet.

SØNNENOM

Med betydningen «sør for og rundt»:

De ville sønnenom Kristiansand på vei hjem.
Hun ville ikke kjøre sønnenom byen på den tiden.

ØVER

1. Sammensatt av «sør»:

Han fiske øver vannet.

TIL

1. I retning mot noe/noen:

De reiste til Norge.
Jeg skal til tanten min i morgen.
Temperaturen steg til 20°C.

2. For å uttrykke slutt punktet for en bevegelse:

Vi kom fram til en vakker, liten by.
Når du kommer til lyskrysset, må du ta første vei til venstre.

Merk! Også ved ikke-konkret slutt punkt:

Da de kom fram til en løsning, var det nesten for sent.
Til avslutning sa presten noen hyggelige ord.

3. For å uttrykke en eller annen form for tilknytning:

Han var svært bundet til sin mor.
Hunden var lenket til treet.

4. For å uttrykke tilhørighet, eiendom. Merk at substantivet foran «til» har

bestemt form (se også «av», 6):

Det er mannen til søsteren min.
Har du hilst på vennene til Pål?
Hvor er brillene til Anne?

5. Ved resultatet av en forandring:

Vannet ble til damp.
Etter jordskjelvet ble byen forvandlet til ruin.

6. For å vise til en person eller ting som en handling blir rettet mot:

Han snakket til oss.
Hun skrev et brev til alle medlemmene.
De bad til Gud.
Det var som å snakke til veggen.

7. Adverbialet har samme funksjon som et indirekte objekt:

Han sendte en bok til meg (han sendte meg en bok).
Hun gav et eple til hver av dem (hun gav hver av dem et eple).

8. I uttrykk som viser reaksjon på noe:

Han sang til glede for alle.
Til alles overraskelse var bussen i rute.

9. Brukes med verb for å uttrykke «å oppnå noe»:

Hun trodde hun kunne gråte seg til alt.
Ingen kan sove seg til rikdom.

10. I tidsuttrykk for å uttrykke tiden fram til et angitt tidspunkt:

Han skal være her til 1. juli (Han er her nå og skal være her fram til 1.juli).
Hun arbeider fra 9 til 4.
Til dags dato har det ikke vært mulig å få kontakt med henne (til i dag).

11. I tidsuttrykk for å angi spesielt angitt tid i fremtiden:

Han kommer til høsten (han er ikke her nå, men han kommer da).
De kan vente til i morgen.

12. Med betydningen «i forbindelse med, sammen med»:

I dag skal vi ha fisk til middag.
Jeg liker å drikke vin til maten.

TROSS

1. Med betydningen «uten å ta hensyn til»:

Han hoppet i det kalde vannet tross alle advarsler.
Hun kjøpte kåpen tross den høye prisen.

2. Med betydningen «alt regnet med, alt tatt med i betraktning»:

Det gikk bra tross alt.
Han kunne ikke overtale henne tross alle forsøk.

UNDER

1. Direkte under, på undersiden av:

Katten satt under bordet.
Bplene lå under treet.
Han hadde søle under støvlene.

2. Med betydningen «lavere enn»:

Bildet hang under lampen.
Landet ligger 20 cm under havet.
Navnene deres stod skrevet under bildet.

3. I forbindelse med uttrykk som betyr «styre, kontrollere»:

Han hadde femti mann under seg.
På 1700-tallet var Norge under Danmark.

4. Med betydningen «mindre enn»:

Alle under førti år kan søke på stillingen.
Genseren kostet under 100 kroner.

5. Med betydningen «sortere under»:

Du kan lese om det under paragraf 3 i loven.
Under «Bibliografi» kan du finne alle navnene.

6. I tidsuttrykk med betydningen «mens noe pågår»:

Han bodde i Sverige under krigen.
Under utviklingen av prosjektet støtte de på mange problemer.
Under middagen snakket de om været.

7. Brukes i uttrykk som betyr «skjule ens egentlige identitet»:

Henrik Wergeland skrev sine farser under navnet Siful Sifadda.
Detektiven fikk adgang til klubben under dekke av å være
forretningsmann.

8. I en del uttrykk med betydningen «verre/dårligere enn»:

Han oppførte seg under enhver kritikk (fryktelig dårlig).
Bsvarelsen lå langt under kravene.

UNNTATT

1. Med betydningen «bortsett fra, når man ikke regner med»:

Alle unntatt Katrine ville se den filmen.
Vi arbeider hver dag unntatt lørdag og søndag.

UTEN

1. Med betydningen «ikke sammen med»:

De kom uten barna.
Hunden kom hjem igjen uten sin herre.

2. Med betydningen «som mangler, som ikke har»:

De kjøpte en leilighet uten bad.
Til jul fikk han en kopp uten hank.
De kunne ikke krysse grensen uten en viss risiko (det kunne være farlig).

3. Med betydningen «og unnlate, ikke gjøre»:

Han hørte på meg uten å si et ord.
De gikk fra bordet uten å takke for maten.
De bodde sammen uten å være gift.

4. Brukt i en del faste uttrykk som modifierer betydningen av hele utsagnet:

Han var uten tvil den beste i hoppbakken.
Preposisjonsbruken er uten sammenligning det vanskeligste i norsk.

UTENFOR

1. Ved plassering på utsiden av noe:

Hunden stod utenfor døra og ville inn.
Det var mange plakater utenfor butikken.

2. Ved plassering (ikke inne i/på):

Han bodde utenfor byen.
Hun satte bilen utenfor garasjen.
Ballen måtte ikke komme utenfor banen.
Hunden måtte gå utenfor teppet.

3. I uttrykk med betydningen «ikke være med i»:

Han ble holdt utenfor gjengen.
Han stilte utenfor konkurranse.

4. Med betydningen «ikke i»:

Hun måtte gjøre alle innkjøp utenfor kontortid.
Han hadde et barn utenfor ekteskap.
Nå var de utenfor fare.

UTENOM

1. Med betydningen «utenfor (og rundt)»:

De kjørte utenom byen.
Holdigvis gikk båten utenom skjæret.

2. I uttrykk med overført betydning: «unngå»:

Han prøvde alltid å gå utenom vanskelighetene.
De kunne ikke gå utenom kontrakten.

3. Med betydningen «i tillegg til, foruten»:

Vi er tre søsken utenom meg.
Han tjente mye utenom den faste inntekten.
Han lur på interesser utenom frimerker.

UTENPÅ

1. På utsiden av (direkte fast til noe):

Han skrev adressen utenpå konvolutten.
Plakaten ble satt utenpå veggen.
Det var lett å se utenpå ham at han løy.

2. Utenfor noe annet:

Hun tok en jakke utenpå blusen.
Kaken var dekket med krem, og utenpå kremen lå det et lag med marsipan.

UTFOR

1. Med betydningen «ut og ned», utenfor:

Han var flink til å gå på ski og satte utfor de største bakkene.
På grunn av det glatte føret kjørte han utfor veien.

UTI

1. Med betydningen «ute + i»:

Spaden står uti boden.
Uti verdensrommet er det mange satellitter.

2. Med betydningen «ut + i»:

Han hoppet uti vannet.
De kom uti en fryktelig storm.

UTOVER

1. Stedsangivelse med betydningen «ut(e) + over»:

Melken rant utover bordet.
Bilene stod spredt utover hele plassen.

2. I uttrykk med betydningen «bli utbredt»:

Sykdommen spredte seg utover hele Europa.
Ryktet gikk utover hele landet.

3. I uttrykk med overført betydning: «negativ virkning for»:

Det dårlige humøret ditt går verst utover oss andre.
Husk at det går utover deg selv!

4. I tidsuttrykk med betydningen «senere på, i løpet av»:

Det kommer til å bli kaldere utover dagen.
Det kommer flere turister utover sommeren.

UTPÅ

1. I tidsuttrykk for å markere et tidspunkt «ikke i begynnelsen av, men heller mot slutten»:

Det begynte å regne utpå dagen.
Jeg kommer en gang utpå kvelden.

2. Stedsangivelse med betydningen «ut(e)+ på»:

Gå utpå kjøkkenet og hent et glass vann til meg!
Jeg stod utpå terrassen da det smalt.

UTVED

1. Stedsangivelse med betydningen «ute ved, i nærheten av»:

Støvlene står utved døra.
Han stod utved veien og ventet på bussen.
De bodde utved kysten.

VED

1. Stedsangivelse med betydningen «i nærheten av»:

De bor ved kysten.
Når det er kaldt, er det deilig å sitte ved peisen.

2. Stedsangivelse med betydningen «inntil»:

De satt ved bordet og spiste.
Hun pleide å sitte ved vinduet og se ut.
Hun likte å sitte ved rattet (likte å kjøre).

3. For å uttrykke «som et resultat av»:

Vinen vil bli bedre ved lagring.
Jeg kom over dokumentene ved ren tilfeldighet.

4. Når man oppgir navn ved identifisering av noe/noen:

En mann ved navnet Borg vil snakke med Dem.
Vi besøkte en by ved navnet Fulda.
Han kalte det ved sitt rette navn.

5. Om tid med betydningen «omtrent, ca.»:

Jeg skal reise ved femtiden.
Ved midnatt sovnet hun.

6. I uttrykk med betydningen «like før, holde på»:

Han var like ved å falle.
Hun var nær ved å si det da hun oppfattet signalet.

7. Brukes i uttrykk som betegner en hendelse/begivenhet:

Ved åpningen av utstillingen holdt kongen en tale.
Barna var ikke til stede ved begravelsen.

8. I uttrykk med betydningen «ikke forandre, skifte»:

Vi ble stående ved den første avtalen (vi bestemte oss for).
Da vi kom hjem igjen etter ti år, oppdaget vi snart at alt var ved det gamle.

9. I forbindelse med uttrykk som betegner egenskap/karakter:

Det var noe ekkelt ved ham som jeg ikke kunne tåle.
Det er noe godt ved ham.
Det er noe bra ved den bilen.

10. Med betydningen «på grunn av»:

De kom for sent ved en misforståelse.
Hun kom til å besvime ved synet av blod.
Ved ren tilfeldighet kjøpte de samme slags pels.

11. Med betydningen «ved hjelp av»:

Salget økte ved bedre annonsering.
Hun fikk det til ved et smil.

12. «Ved.....» kan ha samme betydning som en bisetning «Hvis..., Når...,

Da ... osv».
Ved femte forsøk klarte han det.
Ved annen gangs opprop må alle gå til sine plasser.

13. Når man sverger og bruker et navn:

Jeg sverger ved Gud den allmechtige at det er sant.
Jeg tror ved Gud at de har rett.

14. Brukt foran en infinitiv for å uttrykke «Hvis..., Når...o.l.»:

Ved å slå opp i ordboka kan du finne betydningen (Hvis du slår opp i ordboka,...).
Du kan få telefonnummeret ved å ringe opplysningen.

VESTENFOR

1. Med betydningen «vest for»:

Frankrike ligger vestenfor Tyskland.
De bodde vestenfor byen.

VESTENFRA

1. Med betydningen «fra vest i»:

Mange av innvandrerne til Amerika kom vestenfra Norge.
Hun kom vestenfra Irland.

VESTOVER

1. I retning mot vest:

Hun rodde vestover fjorden.

VIA

1. Med betydningen «gjennom, over»:

Datautstyret til Sovjet ble sendt via Norge.
Meldingen kom via satellitt.

ØSTENFOR

1. Med betydningen «øst for»:

Sverige ligger østenfor Norge.
Det kommer lite nedbør østenfor fjellene.

ØSTOVER

1. I retning mot øst:

Han drog østover vidda.

ABONNEMENT

Jeg vil tegne **abonnement** på det bladet.

Jeg **har abonnement** på to dagsaviser.

ABONNENT

Jeg er **abonnt** på den avisen.

ABONNERE

Jeg vil **abonnere** på det bladet.

ADGANG

Bare noen få mennesker **har adgang** til alle papirene.

Det var **adgang** for alle over 18 år.

Du **har adgang** til (å bruke) kjøkkenet (lov/anledning til).

ADKOMST

Hvordan er **adkomsten til/fra** den hytta (hvordan kan man komme til/fra den hytta)?

ADRESSERE

Alle brevene var **adressert** til Oris Forlag.

ADSKILLE

Klimaet i Oslo **adskiller seg** ikke så mye **fra** klimaet hjemme (er ikke så forskjellig fra).

ADVARE

Han ble **advart** mot å drive en slik forretning (Man sa til ham at han ikke **skulle** drive).

ADTILERE

Han **adtilerte** for sitt syn.

AKKOMPAGNEMENT

Han **ba** om til eget **akkompagnement** på piano.

AKSENT

Alle ordet legges **aksenten** på annen stavelse (trykket).

Han **snakker** med en fremmed **aksent**.

AKSJON

De arrangerte en aksjon mot porno.
De ville ikke støtte aksjonen for fri abort.

AKSJONERE

De aksjonerte mot de høye prisene.
De aksjonerte for kortere arbeidstid.

ALDER

Hva er alderen på det treet?
De hadde barn på samme alder.
Hun kunne lese i en alder av fire år.
Wergeland døde i ung alder.
Ungdom i alderen 13 til 16 år kan få gratis tannpleie.
Han er veldig moden for alderen.

ALDERSGRENSE

Han gikk av for aldersgrensen (Han sluttet i jobben fordi han hadde nådd pensjonsalderen).

ALENE

Hun var alene om å passe barna (det var bare hun som passet barna).

ALLERGISK

Hun er/reagerer allergisk mot syntetiske stoffer.

ALLIANSE

Det er en allianse mellom flere afrikanske stater.

ALLIERE

Norge var alliert med England under krigen.
Fangene prøvde å alliere seg med fangevokterne.

ALTERNATIV

Vi har ikke noe alternativ til dette.

ALVOR

Si noe i fullt alvor/for ramme alvor.
Ta noe(n) på alvor.
Ta fatt for alvor.

ANALOG

Det eksempelet er analogt med det andre.

ANALOGI

Flertallsformen "kontoer" er laget i analogi med vanlig norsk flertallsbøyning.

ANBUD

Han fikk et godt anbud på byggingen av huset (noen skulle bygge det rimelig for ham).
Snekkeren gav et anbud på byggearbeidet (sa hvor mye han kunne gjøre det for).
Rørleggeren kom med et godt anbud på rørleggerarbeidet.

ANELSE

Jeg har ingen anelse om det (vet ingenting om det).

ANGRE

Jeg angrer på det kjøpet.

ANGREFRIST

Det er en angrefrist på to uker ved kjøp av denne varen.

ANGREP

Politikeren kom med mange angrep på regjeringens skattepolitikk.
Læreren ble utsatt for sterke angrep av elevene.

ANGRIPE

Da han var to år, ble han angrepet av en farlig sykdom.
De ble angrepet av fienden midt på natten.

ANGST

Jeg føler angst for fremtiden.

ANKE

Du kan anke dommen til høyesterett (klage til).
Det ble fremført flere anker mot den nye loven.

ANKLAGE

Han har kommet med sterke anklager mot sin kone.
Hun ble anklaget for utroskap.

ANLEDNING

Han fikk ikke **anledning** til å snakke med henne.

Hans kone fylte 50 år, og i **den anledningen** holdt han en tale.

I **anledning** (av) kongens besøk ble byen pyntet med flagg.

Han hadde tatt på seg smoking **for anledningen** (i den anledningen).

ANMELDE

Han ble **anmeldt** for tyveri.

Han ble **anmeldt** til politiet.

ANMELDELSE

Han **gikk til anmeldelse** av saken.

Politiet hadde mottatt **anmeldelsen** på tyvene.

ANMODE

Han ble **anmodet** om å fjerne bilen (bedt om).

ANMODNING

Etter/på **anmodning** fra Deres firma sender vi følgende tilbud.

ANSE

Norge blir **ansett** for å være et dyrt land å bo i (sett på som, betraktet som).

ANSKAFFELSE

De har gått til **anskaffelse** av ny bil (de har kjøpt seg).

ANSLÅ

Prisen på bildet ble **anslått** til 20.000 kroner (ble vurdert til).

ANSTRENGE

Han **anstrengte** seg for å lære preposisjonene.

ANSVAR

Han **hadde ansvar** for hele avdelingen.

Hun måtte stå til **ansvar** for det hun hadde gjort.

ANSVARLIG

Han stod **ansvarlig** for opplegget (han hadde ansvaret for).

ANTALL

Han trykket boka i et **antall** av 1000 eksemplarer.

ANTYDNING

Han kom med en **antydning** om lønnsforhøyelse (nevnte så vidt).

Det var ikke **antydning** til panikk i salen (tegn til).

APPELL

Opera har liten **appell** til dagens ungdom.

APPELLERE

Opera **appellerer** ikke til de unge.

ARBEIDE

Han **arbeider** med saken (er opptatt av).

Han **arbeider** på en bok (holder på med, skriver).

Han **arbeider** for flyktingene.

De har **arbeidet** seg opp fra ingenting.

Hun har **arbeidet** seg ut av problemene.

ARGUMENT

Har du noen gode **argumenter** for den påstanden?

Han hadde mange **argumenter** mot påstanden.

ARGUMENTERE

Hun var flink til å **argumentere** for sitt syn.

De ville **argumentere** mot hennes syn.

ARRESTASJON

Hillet gikk til **arrestasjon** av forbryteren.

ASSOSIERE

Han **assosierer** du med dette ordet?

ATTENTAT

Hillet på statsministeren sjokkerte hele verden.

ATTENT

Han **attent** på det han hadde gjort.

AVNÅ

Hun **avna** på de varene (fortjeneste).

AVANSERE

Hun **avanserte** til førsteplass etter ti minutter.

AVBETALE

Han **avbetalte** på studielånet hele livet.

AVBETALING

Han kjøpte varene på **avbetaling** (ikke kontant).

AVDRAG

Han **betalte avdrag** på lånet to ganger i året.

AVVERTERE

De **avverterte** etter en større leilighet.

AVFINNE

Han måtte **avfinne seg** med lavere lønn (akseptere).

AVGIFT

Det **betales ekstra avgift** på alkohol.

AVGÅ

Han **avgikk** ved døden julaften (døde).

AVHENGE

Alt **avhenger** av været.

AVHENGIG

Hun er **avhengig** av støtte og hjelp.

AVHOLDE

Han måtte **avholde seg** fra alkohol (holde seg borte fra).

AVKALL

Han måtte **gi avkall** på et liv i luksus.

AVSETNING

Han fikk stor **avsetning** på det ferske brødet (de spiste mye av det).

AVSKJED

De tok **avskjed** med hele familien (sa adjø til).

Han fikk **avskjed** fra sin stilling.

AVSKJÆRE

Han ble **avskåret** fra all forbindelse med barna.

AVSKRIFT

De tok **avskrift** av papirene hans.

AVSLAG

Hun fikk **avslag** i prisen (måtte betale mindre).

Hun fikk et **avslag** på 10 kroner (reduksjon).

Han fikk **avslag** på søknaden om lån (fikk «nei”).

AVSLUTNING

Ved **avslutningen** av semesteret var alle elevene fornøyde.

Avslutningen på festen ble markert med fyrverkeri.

AVSTAMNING

Han er av norsk **avstamning**.

AVSTAND

Hun **holdt seg** på en viss **avstand** fra oss (ikke i nærheten av).

Hun **holder** en viss **avstand** til oss (ofte brukt i overført betydning: er ikke
nær, setter visse grenser).

Han **vil ta avstand** fra det du sa (jeg er ikke enig i det du sa).

Det var ganske stor **avstand** mellom partene i forhandlingen (de var ganske
fjernt).

AVSTEMNING

De **ikke** kunne bli enige, gikk de til **avstemning** over de forskjellige
spørsmålene.

Han **holdt avstemning** om/over det.

AVSTØPE

Han ble **avstøpt** i leire.

AVSTØPNING

Han tok en **avstøpning** av figuren.

AVSTÅ

Han kunne ikke **avstå fra** å røke (slutte med det).
Hun måtte **avstå retten** til sin bror (overlate til).

AVTALE

Jeg har **avtalt med** henne å gjøre det.

AVTRYKK

De så flere **avtrykk** etter katteføtter i snøen.

AVVIKE

Det nye programmet **avviker fra** det gamle (er forskjellig fra).

BABLE

Han **babler om** noe (prater tull om noe).

BAKGRUNN

Har du noen **bakgrunn** for det du sier?
Med **den bakgrunnen** i musikk var han godt rustet.
Sett på **bakgrunn** av de vanskelige forholdene, har de klart seg bra.

BAKHÅND

Har du noen penger i **bakhånd** i tilfelle det skulle bli nødvendig (penger i reserve)?

BAKRUS

Han var i **bakrus** hele dagen (ettervirkning etter bruk av alkohol eller andre rusmidler).

BAKSIDE

Du kan lese om det på **baksiden** av arket.

BALANSE

Det var dårlig **balanse** mellom utgifter og inntekter.

BALANSERE

De måtte prøve å **balansere** mellom de to ytterpunktene.
Regnskapet **balanserer med** 1000 kroner.

BANKE

Det er noen som **banker på** døra.
Hun **banket i** bordet og sverget på at han skulle ta dem.
Hjertet mitt har alltid **banket for** deg.
Læreren prøvde å **banke** preposisjonene inn i hodene deres.

BARN

Hun er med **barn** (gravid).
Han satte **barn på** henne (gjorde henne gravid).

BARNDOMMEN

Hun går i **barndommen** (er senil).

BASERE

Hva **baserer** du dine påstander på?
De måtte **basere seg på** å klare det med så lite penger.

BASIS

Denne **basis** av en slik kalkyle kunne han begynne å bygge huset.
Det meste av **materialet danner basis** for det videre arbeidet.
Hans **soliditet** har gått noe ned på **landsbasis**.

Han **bad** om et glass vann.

Han **bad** om unnskyldning.

Han **ber** til Gud om tilgivelse.

Han **ber** sine hender på de syke og **bad** for dem.

Han **bedt** til middag til noen venner i morgen.

BEBREIDE

Han **bebreide** andre for det du selv har gjort.

BEDE

Han **bedro** henne for ti kroner.

Han **bedro** sin kone med en av hennes beste venninner.

BETTELSE

Han **bettelte** om det han befatter seg med for tiden (driver med)?

BETATNING

Han **betatt** ikke ha noen **befatning** med den saken (ikke noe å gjøre med).

BEFRI

Han ble befridd for sitt ansvar.
Han ble befridd fra fangenskapet.

BEGJÆR

Han hadde et stort begjær etter makt.

BEGRAVELSE

Han ville ikke gå i begravelsen etter sin mor.
Presten forrettet ved begravelsen.

BEGRENSET

Stipendiene var begrenset (oppad) til 10.000 kroner.

BEGREP

Han har ikke begrep om matlaging (kan ikke lage mat).
De var i begrep med å spise da telefonen ringte (skulle akkurat spise).

BEGRIPE

Jeg begriper meg ikke på musikk (jeg forstår meg ikke på).

BEGYNNE

Det begynte med latter og endte med tårer.
Jeg har begynt på en ny bok (begynt å lese/skrive).
Hun har begynt med en ny frisyre.
Alle navn som begynner med "A", kan skrives her.
Til å begynne med var det veldig vanskelig (i begynnelsen).

BEGYNNELSE

I begynnelsen av dette århundret utvandret mange nordmenn til Amerika.

BEHOV

Jeg har behov for ny skrivemaskin.

BEKJENNE

Han bekjenner seg til kristendommen.

BEKJENT

Han er en bekjent av meg (jeg kjenner ham).
Hun ville ikke være bekjent av å ha gjort det (ville ikke at man skulle si at hun hadde gjort det).

BEKLAGE

De beklaget seg over det som hadde skjedd.

BEKLAGELSE

Han kom med beklagelser over det som hadde skjedd.

BEKOSTNING

De kunne reise til Syden på statens bekostning.
Hun kjøpte nye kler på bekostning av maten (dermed fikk hun mindre penger til mat).

BEKYMRE

Du må ikke bekymre deg for fremtiden (være redd/engstelig for).

BEKYMRING

Vi viste bekymring for økonomien.

BELEGG

Har du noe belegg for det du sier?

BELØNNE

Hun ble belønnet med en tur til England.

BELOP

Hun kom frem til et beløp på 20.000 kroner.

BELOP

Hun ga et beløp seg til 500 kroner.

BE NYTTE

Hun skulle benytte deg av det tilbudet.

BE OG FOR

Be og for-verbet kan brukes sammen med på eller for uten at man kan si helt klart når den ene eller andre preposisjonen skal brukes. Vanligvis brukes for og på med et visst antall: Bilen er beregnet for fire personer. Men: Filmen er beregnet på voksne.

BE RETTIG

Hun var meg berettiget til stipend (har rett til å få).

BERO

Det **beror** på deg (kommer an på).
Det der må **bero** på en misforståelse (skyldes).

BERYKTET

Han er **beryktet** for sitt maktbegjær.

BERØMT

Han ble **berømt** for sin kunst.

BESATT

Han var **besatt** av hevnlyst.
Ringene var tett **besatt** med diamanter.

BESETNING

De hadde en **besetning** på 20 mann om bord.

BESETTELSE

Hevnlysten ble snart en **besettelse** hos ham.

BESKJED

Det lå en **beskjed** til ham på bordet.
Han fikk **beskjed** om å ringe straks.

BESKJEFTIGE

Han **beskjeftiger** seg med mange ting (er opptatt av).

BESKYLDE

Han ble urettmessig **beskyldt** for drapet.

BESKYTTE

De smurte seg inn med krem for å **beskytte** seg mot sola.

BESKYTTELSE

Anorakken gav god **beskyttelse** mot den kalde vinden.

BESTEMME

Jeg vil ikke at du skal **bestemme** over meg.

Jeg har **bestemt** meg for å flytte.

Til slutt **bestemte** hun seg for det huset (bestemte å ta).

Vi var fast **bestemt** på å slutte i jobben da vi fikk et bedre tilbud (vi hadde **bestemt** oss for).

Blomstene var **bestemt** for vertinnen.

BESTILLING

De hadde en **bestilling** på to stoler.

De ville ikke lage glass på **bestilling** (ikke lage glass som noen har bestilt).

De vil lage glass når de selv ønsker det).

Det er ikke lett å smile på **bestilling** (smile når noen sier at du skal smile).

BESTREBE

Han **bestreber** seg på å gjøre det ordentlig (strever, prøver så godt han kan).

BESØK

Han var på **besøk** hos familien.

Han gikk på **besøk** til noen venner av meg.

Hun har hatt **besøk** av en gammel tante.

BETALE

Han har **betalt** 500 kroner for de skoene.

Hun **betaler** han av på gjelden sin.

Hvis du **betaler** litt på kåpen, kan vi henge den til side for deg.

BETENKE

Han **betenker** meg på å gjøre det (jeg ville gjøre det straks uten å **betenke** meg).

BETINGELSE

Han lånte bilen på **betingelse** av at du kjører forsiktig.

Alle **betingelser** for å klare eksamen (du har alle muligheter for).

Han **betinget** seg for å få leie båten er at det betales et depositum.

Hun **betinget** mange **betingelser** til kontrakten.

Han **betro** seg til sine venner.

BETY

Penger betyr ikke noe for ham.

BETYDNING

Hva er betydningen av det ordet?

Han hadde ingenting av betydning å tilføye (ikke noe viktig).

BEUNDRE

Jeg beundrer henne for hennes tålmodighet.

BEVILGE

Kommunen har bevilget ekstra penger til ungdomsarbeidet.

BEVIS

Har du noe bevis på at du er over 18 år?

Han måtte føre bevis for at det var sant.

BEVISSTHET

Sjåføren var ved bevissthet etter ulykken (var våken, bevisst).

Han kom til bevissthet på vei til sykehuset (våknet på veien).

Bevisstheten om at barna sulter, plager meg (tanken på, viten om).

De kom til bevissthet om sin skyld (de erkjente skylden etter hvert).

BIDRA

Alle måtte bidra med noe. Noen sang, andre spilte og danset.

Ibsen har bidratt til at norsk litteratur er kjent i utlandet.

BIDRAG

Kan du gi et bidrag til Landslotteriet?

BILDE

Dette er et bilde av min datter.

Røde roser er bilde på kjærlighet.

Han er helt ute av bildet når det gjelder formannsvervet (han har ingen sjanser).

Det har kommet nye momenter inn i bildet når det gjelder den saken (det har dukket opp nye ting).

Gud skapte mennesket i sitt bilde.

Han prøvde å danne seg et bilde av Norge under krigen.

BINDE

Han er bundet til sin mor (han er knyttet til).

Han var bundet av en tidligere avtale.

Vi må prøve å få bundet inn disse bøkene så billig som mulig.

BISTÅ

Vi måtte bistå henne med penger og gode råd (gi/hjelpe henne med).

BITE

Du kan få bite av et stykke av sjokoladen min.

Hun klarte å bite fra seg i diskusjonen (svare godt for seg).

Han måtte bite i det sure eplet (gjøre, finne seg i noe man ikke liker).

Han måtte bite i gresset (gi tapt).

Jeg måtte bare bite smertene i meg (tåle smertene).

Han bot merke i hva hun sa (la merke til).

Hvorfor går du og biter på neglene hele tiden?

Du må ikke bite på all reklame (ikke la deg lure av).

... å slå og blasse i ordboka.

... måtte bla (i)gjennom hele boka for å finne det han lette etter.

... forventet blasse han opp flere tusenlapper på auksjonen.

BLENDE

... prøvde å blande seg inn i samtalen.

... blande mer sand i sementen.

... var blandet opp med vann.

... ønsket å blande seg opp i kjendisenes privatliv.

... var stor blest om/omkring den saken (mye publisitet om).

... blest mye blest omkring prinsessfødselen.

... blest noe å gjøre blest av.

BLI

Hvor **blir** det av dem (hvor er de, kommer de ikke snart)?
Det **blir** ikke noe av det vi snakket om (det blir ikke aktuelt med det).
Det var ikke så lett å **bli av med** de gamle avisene (å bli kvitt).
Han har lett for å **bli etter** i løypa (ikke klare å følge med de andre).
La dette **bli mellom** oss (ikke si det til noen andre)!
Han har ikke **blitt til** noe stort (viktig, berømt o.l.).
Det **ble til** at vi flyttet (det endte med).
Alt **blir ved det gamle** (alt skal være som før).
Vi forandret snart mening, men Per **ble ved sitt** (forandret ikke mening).
Vil du **bli med** meg hjem?
Vil du **bli med på** en presang til Per (kjøpe en presang sammen med oss)?
De **ble over** til neste dag (overnattet).

BLIKK

Han **kastet et blikk** på notatene før han gikk til møtet (så fort igjennom).

BLINK

De **skjøt på blink**.
Denne gaven var **midt i blinken** (helt riktig, akkurat passe).

BLINKE

Han **blinket** til meg med lommelykten.

BLOD

Han **fikk blod på tann** da han vant i tipping (ble veldig interessert).
De slo kaldt vann i **blodet på** ham (prøvde å dempe ham).

BLUND

Han hadde ikke hatt **blund på øynene** hele natten (ikke sovnet).

BLUNK

Jeg kan gjøre det **på et blunk** (straks).

BLUNKE

Hun **blunket** til meg.
Hun **blunket med øynene**.
Han **svarte uten å blunke** (straks, uten å nøle).

BLÅSE

Hun **blåste** av det hun sa (neglisjerte).
Hun **blåste i** hornet.
Hun kommer til å **bli sint**. Det **blåser jeg i** (ikke bry seg om).
Barna fikk **blåse opp** hver sin ballong.
Det **blåser opp** til storm (blir storm).
Hun **blåste på** varmen.
Hun **blåste ut** alle lysene på kaken.

BOMME

Hun **bommet på** ett av spørsmålene (svarte ikke riktig, tok feil).

BOT

Han fikk en **bot på** 300 kroner for feilparkering.
De fikk en ny maskin for å **råde bot på** den dårlige servicen (for å rette opp).

BRE

Hun **bredd** over dem teppet så de ikke skulle fryse.
Hun **du bre ut** stoffet så jeg får se hvordan det er?
Ryktet har snart **bredd seg** utover hele landet.

BREDD

Hun **breddet** på den veien?
Hun **måler** 20 meter i **bredden**.
Hvordan kan vi kjøre fire og fire i **bredden**.
Hun **breddet** i sin fremstilling av den saken.

BREMSE

Hun **bremset** på denne utviklingen.

BRENNE

Hun **brant etter** å få lov å hjelpe dem (hadde veldig lyst til).
Jeg **brenner for** den saken (er svært interessert i).
Det brenner i ovnen.
De **brant inne** i huset.
Han **brant inne** med hele høstkolleksjonen (fikk ikke solgt noe).
Huset **brant ned** til grunnen.
De ville **brenne opp** alt søppelet selv.
Hun **brente seg på** den varme kaffekjelen.
Jeg vil ikke samarbeide med dem igjen for det har jeg **brent meg på** tidligere (jeg har dårlig erfaring).
Det brenner **på** peisen.
Sola brenner **på** ryggen. Men det heter: Feberen brant i kinnene/kroppen hennes.
De kunne ikke gå og legge seg før ilden hadde **brent ut** på peisen.

BRILJERE

Hun prøver alltid å **briljere** med sine kunnskaper.

BRINGE

Vi har nå fått **bragt på** det rene at opplysningene er korrekte (vi vet nå med sikkerhet).
Arbeidsløshet **bringer med seg** så mange andre onder.
Hvem har **brakt** det temaet **på** bane igjen (har begynt å snakke om det)?
De ble alle **brakt til** taushet (fikk ikke si noe).

BRISTE

Hun følte at hjertet holdt på å **briste av** sorg.
Da de tok fra ham barna, **brast** det helt for ham (ble han helt fortvilet/viste han sine følelser).

BRO/BRU

Broen/brua mellom de to øyene er veldig lang.
Den nye **broen/brua** over Mjøsa ligger ved Lillehammer.
Turneren kunne gå ned i **bro/bru** uten vanskeligheter.

BRUDD

Det har blitt **brudd** i forhandlingene.
Det er **brudd** mellom partene.
På grunn av veiarbeid ble det **brudd på** vannledningen.
På grunn av **brudd på** reglementet måtte de betale en bot.

BRUK

Jeg har **bruk for** en god ordbok (trenger).
Denne veien er ikke i **bruk** om vinteren.
Mange mennesker blir ødelagt ved overdreven **bruk av** alkohol.
Hest og kjerre har mer og mer **gått av bruk** som fremkomstmiddel.
Mange nordmenn dyrker grønnsaker **til eget bruk** (som de bruker privat).

BRUKE

Han **braker sine** penger på aksjekjøp.
Vasen kan **brukes** til blomster.
Læreren **brakte seg på** elevene (var sint på).

BRY

De ville ikke være til **bry** for noen.
Du må ikke **bry deg med** dette (dette er ikke din sak).
Han satt hele kvelden og **brydde hjernen** med det problemet.
Ikke **bry deg om** det (glem det, ikke ta hensyn til det)! Dette uttrykket **brukes** også med betydningen "være interessert i, tenke på, like": Det var **noen** som **brydde seg om** dem. Jeg **bryr meg ikke om** sjokolade (liker ikke).

BRYTE

Han **brøt av** en kvist.
Hun **brøt av** midt i sendingen (sluttet).
Hun **brøt** virkelig **brutt gjennom** som sanger (har virkelig klart det).
Hun **brøt i** stykker skistaven sin.
Hun **brøt seg inn** gjennom vinduet.
Hun **brøt med** sin familie (vil ikke ha mer med dem å gjøre).
Hun **brøt ned** de gamle stolpene før de kunne sette opp nye.
Hun **brøt** **å bryte ned** gamle fordommer.
Hun **brøt opp** døra for de hadde mistet nøkkelen.
Hun **brøt de opp** og gikk videre (avsluttet sitt opphold).
Hun **bryter på** fransk (har en fransk aksent).
Hun **brøt seg ut** av fengselet.
Hun **brøt** **å bryte** og bestemte seg for å **bryte ut** av partiet.
Hun **brøt ut** i første etasje.
Hun **brøt** for at det skal **bryte ut** koleraepidemi i leiren.
Hun **brøt ut** krig mellom de to landene.
Hun **brøt ut** i latter da han så henne (begynte å le veldig).

BUD

De **sendte bud** etter/på barna da det nærmet seg slutten.
Han **fikk bud om** at faren var død.
Fuglene **bringer bud om** at vinteren snart er over.
På auksjonen gav vi et **bud på** 1000 kroner på det fatet .

BUKKE

Han **bukket for** henne og bad om en dans
Han holdt på å **bukke under** for sykdommen (døde nesten av sykdommen).

BUKT

Politiet **fikk ikke bukt med** opprørerne (overvinne, få makt over).

BUNN

Dette er i **bunn og grunn** ikke så vanskelig (egentlig, faktisk).
Vi kunne se elven sno seg i **bunnen av** dalen.
På **bunnen av** havet ligger det mange skatter.
Han tror han kjenner henne **til bunns** (vet alt om henne).

BY

Jeg ble budt 500 kroner **for** det bildet.
Han **bød fram** varene sine til salg.
I dag er det damene som skal **by opp** til dans.
Han **bød** 500 kroner **over** meg på auksjonen.
Vil du ha noe å drikke? Ja, hva har du å **by på** i dag (hva kan du by oss i dag)?
Jeg **bød** 2000 kroner **på** bordet.
Han **bød seg til** å måke bort snøen for henne.

BYGGE

Til våren skal vi **bygge om** huset (forandre).
Her skal de **bygge opp igjen** fabrikken.
De har klart å **bygge opp** et stort distribusjonsnett.
Vi skal **bygge på** huset med en stue (plusse på med). Samme betydning har følgende uttrykk: De skal **bygge til** en vinterhage (bygge i tillegg).
Hva **bygger** du den påstanden **på**?
Denne veien skal **bygges ut** (bli større og bedre).
De skal **bygge ut** servicetilbudet (utvide).

BYTTE

Vi kan **bytte inn** den gamle vaskemaskinen mot en ny.
Vil du **bytte plass med** meg?
Hun **byttet** skiene **mot** et par skøyter.
I oktober må vi **bytte om** til vinterdekk.
De måtte **bytte på med** å passe barna (gjøre det hver sin gang).
Han har **byttet til seg** mange fine frimerker.
Vi må snart **bytte ut** de gamle vinduene **med** nye.

BÆRE

Han satte seg i bilen, og så **bar det av** sted i full fart (kjørte bort).
De **bar fram** sitt budskap (kom med).
Det **bærer mot** en seier (det går i retning av).
Hele forestillingen ble **båret oppe** av den fremragende pianisten (pianisten gjorde at det ble en vellykket forestilling).
Studentene **bærer seg over** de høye prisene på leilighetene (klager over).
De prøvde å **bære over med** ham selv om det var vanskelig (å tolerere, vise tilmodighet overfor ham).
Han **bar på** to store kofferter.
Hun **bærer på** en sykdom.
Han **bar** henne **på** hendene (gjorde alt for henne).
Han **bærer nag til** henne (han føler seg urettferdig behandlet av henne og han ikke glemme det).

BØNN

Han **bad** en **bønn** om fred.

BØNNFALLE

Han **bønnfaller** deg om ikke å si det (vær så snill ikke å si det).

BØTE

Han skal du få **bøte for** (betale for, lide for)!
Hun måtte **bøte med** livet (det kostet dem livet, de måtte dø).
Hun prøvde å **bøte på** manglene (å pynte på, rette opp).

BØTELAGGE

Han hadde parkert feil og ble **bøtelagt** for det.

BØYE

Han måtte **bøye seg** for loven (akseptere, finne seg i).
De **bøyde av fra veien** (svingte av).
Han **bøyde unna** for ikke å bli truffet av ballen.

BÅND

Hun klarer ikke å **legge bånd på seg** (å styre, kontrollere seg).
Du må ha hunden i **bånd**.

DABBE

Tempoet **dabbet av** da de hadde holdt på noen timer (ble langsommere/mindre).

DAG

Han **gav en god dag** i leksene (brydde seg ikke om å gjøre).
Hun er moren **opp av dage** (veldig lik moren).
Han ble **tatt av dage** på en brutal måte (drept).
Alt **kommer for en dag** (blir avslørt, blir kjent).
I **dag** er det fredag.
I **alle dager**, hvor er det blitt av nøklene mine (uttrykk for forbauselse)?
Det **ligger klart i dagen** at han kommer til å vinne (det er helt klart).
Vi arbeider **om dagen** og sover om natten.
Jeg så ham **her om dagen** (forleden dag).
Han kunne reparere bilen **på dagen** (gjøre den ferdig samme dagen).
Vi spiser lunsj **midt på dagen**.
Ungdommen **nå til dags** er ikke redd for å si sin mening (ungdommen nå for tiden).
De ringer til henne **dag ut og dag inn** (hele tiden).
Innbruddet skjedde **ved høylys dag** (midt på dagen).

DANS

Nå er han **ute av dansen** (nå er det slutt for ham).
Hun ville ikke lenger **danse etter hans pipe** (ikke la ham bestemme alt).
Danse etter kan også brukes i uttrykket: danse etter moderne musikk (følge moderne musikk når man danser).

DATO

Har dere bestemt **datoen for avreisen ennå**?
Jeg har **til dags dato** ikke mottatt noe brev (til i dag).

DEDIKASJON

Foran i boka var det en **dedikasjon til en god venn**.

DEDISERE

Boka var **dedisert til en god venn**.

DEFENSIV

I hele tiden befant han seg **på defensiven** (han forsvarte seg).

DEFINISJON

Hva er **definisjonen på en rettvinklet trekant**?

DEGRADERE

Han ble **degradert til menig**.

DEKKE

Han prøvde å **dekke over** hendelsen (skjule, hemmeligholde).
Om vinteren må vi dekke over rosene.

DEKNING

Vi måtte gå i dekning da fienden kom (skjule oss).
Har du noen dekning for det du sier (bevis, grunnlag)?
Han måtte skaffe **dekning for alle utgiftene**.
De fikk 2000 kroner til dekning av reparasjonen (for å dekke).

DEL

Morgen blir det til dels lettskyet, pent vær.
Den ville ta del i samtalen (være med i).
Den ønsker alle å få del i den høye levestandarden (å oppleve, føle).

DELAKTIG

Den var delaktig i forbrytelsen (hadde vært med på).
Den ville gjøre hele verden delaktig i sine forskningsresultater (ville at hele verden skulle få høre om).

DELE

Du kan **dele** kaken i 8 like store deler.
Julenissen **delte ut** gaver til alle barna (distribuere).
De ønsket å **dele** gavene **med** hverandre.
Jeg kan ikke gjøre alt på en gang, jeg må nok **dele på** det.
6 **delt på** 2 er 3.
Arven ble **delt mellom** alle barna (fordelt).
Vi har tenkt å **dele av** dette rommet (sette inn en ekstra vegg).
Hun bad ham **dele opp** appelsinen i båter.

DELEGERE

Sjefen bør **delegere** noe av ansvaret **til** sine ansatte.

DELELIG

Alle tall som ikke er **delelig med** 2, kalles oddetall.

DELTA

Han ville ikke **delta** i diskusjonen.
Skal du **delta på** denne konferansen?
Alle **deltok med** sang og musikk.

DEMONSTRERE

De **demonstrerte mot** de høye matvareprisene.
De **demonstrerte for** kortere arbeidsdag.

DEMRE

Det **demrer for** meg at jeg har hørt det en gang (jeg synes å huske).

DEPONERE

Du kan **deponere på** denne kjolen til i morgen (betale den, men få pengene tilbake hvis du ikke tar den).

DIFFERANSE

Differansen mellom inntekter og utgifter var ikke så stor.

DIPLOM

Har du noe diplom **på** at du har vært med på det kurset?

DISPENSASJON

Han har fått **dispensasjon fra** innvandringsstoppen (innvandringsstoppen gjelder ikke for ham i dette tilfellet).

DISPONERE

De kunne **disponere over** hele området (bruke hele).
Han er **disponert for** hjerteinfarkt (kan lett få, er mottakelig for).

DISPOSISJON

Hil og leilighet ble **stilt til disposisjon** for ham (han kunne bruke).

DISPOSISJONSRETT

Han hadde **disposisjonsrett over** hennes konto (rett til å bruke).

DISTANSE

Direktøren **holder en viss distanse til** sine underordnede (holder dem litt **på** avstand, er litt reservert).

DISTANSERE

Hun **distanserte de andre løperne med** ti meter (hun lå ti meter foran de andre).
Forfatteren prøvde å **distansere seg fra** det han skrev om (komme litt **på** avstand fra).

DISTINKSJON

Er det noen **distinksjon mellom** ordene "annerledes" og "forskjellig" (forskjell mellom)?

DIVIDERE

Alle tall som kan **divideres med/på** to, kalles like tall.

DOKUMENTASJON

Har du noen **dokumentasjon på** din eksamen (papir på at du har tatt eksamen).

DOM

Det ble **avsagt en dom i saken** (resultatet av rettssaken).
De **følte en hard dom over** ham (de dømte ham hardt).
Til jul **kjøper folk julegaver i dyre dommer** (kjøper for mange penger).

DRA

Han **drog for** gardinene da han skulle legge seg (tok gardinene foran vinduet).

Hun **drog fra** gardinene for å slippe inn sola (tok gardinene bort fra vinduet).

Etter fem kilometer **drog hun fra** de andre løperne (hun løp fortere enn de andre).

Mot slutten **drog han innpå** de andre konkurrentene (nærmet han seg).

Da han skulle vise filmen, måtte han **dra ned** gardinene (ta gardinene ned foran vinduet).

Etter filmfremvisningen **drog han opp** gardinene.

Han **drog på** to tunge koffertar (bar på).

Han måtte **dra til** knuten for at den ikke skulle gå opp igjen (knyte den hardt, dra den hardt sammen).

Han **drog til** henne på kinnet (han slo henne). For å bruke dette uttrykket med den betydningen, er det viktig å legge trykket på verbet og uttale verbet og partikkelen sammen med tonem 2. Hvis vi sier det med en liten pause etter verbet, betyr det: han reiste til henne.

Han prøvde å **dra ut tiden** med tomt prat (få tiden til å gå).

Han **drog ut** skuffen med klær.

DRAP

Drapet på presidenten sjokkerte hele folket.

DREIE

Flyet måtte **dreie av** til høyre for å komme inn i riktig posisjon (svinge til høyre).

Dreie om kan ha konkret betydning og betyr da: vri/snu rundt. Han måtte **dreie om** nøkkelen to ganger for å åpne døra (vri nøkkelen rundt). Men det kan også ha overført betydning: gjelde, handle om: Hva **dreier det seg om** ?

DRIFT

Driften av gården tok kona seg av (hun drev gården).

Den store bilen var dyr i **drift** (det kostet mye å bruke den).

Den maskinen er **ute av drift** (fungerer ikke, er ikke i bruk).

Skipet **kom i drift** på grunn av den sterke vinden (begynte å drive, slet seg løs).

DRIKKE

Katten **drakk opp** all melken.

Da de hadde **drukket ut** glassene, fikk de ny vin (tømt glassene).

Drikke en ut brukes også med en helt spesiell betydning: De skulle **drikke ham ut** før bryllupet (De skulle ha en fest for brudgommen før bryllupet, og da skulle de skjenke ham full).

DRIKKEPENGER

Han fikk fem kroner i **drikkepenger** (driks).

DRISTE

Han **dristet seg til** å gjøre det (våget, torde).

Han **dristet seg ut** på isen (han våget å gå ut på).

DRIVE

Hun **driver fram** planter i kjøkkenvinduet om våren (dyrker dem).

Han måtte **drive fram** tømmeret med hest om vinteren (kjøre det frem til velen).

Formannen prøvde å **drive (i)gjennom** et nytt vedtak (å få flertall for).

Han **driver med** frimerker hele kvelden (er opptatt med, arbeider med).

Hva **driver du på med** (hva er du opptatt med, hva gjør du).

Han **drev på** til det ble mørkt (fortsatte).

Hun har virkelig **drevet det til noe** (gjort det godt, blitt kjent/stor/rik o.l.).

Trollmannen prøvde å **drive** sykdommen **ut** av henne.

DRYPPE

Melken **dryppet ut** av kartongen.

DRØM

Han hadde en **drøm om** å vinne i tipping.

Han kunne se alt i **drømme**.

Det var en **drøm av en** kjole (en veldig vakker kjole).

DRØMME

Han **drømte om** henne dag og natt (tenkte alltid på henne).

DUFT

Da hun kjente **duften av** syrener, visste hun at det var vår.

DUFTE

Det **duftet** deilig av blomstene.

DUGE

Han **duger** ikke til noe (han klarer ikke noe).
Denne maten **duger ikke for** en voksen mann (er ikke god nok).

DUKKE

Nisser og troll **dukket fram** i mørket (kom plutselig til syne).
Anden **dukket ned** i vannet etter fisk.
Det har **dukket opp** et problem (kommet fram et problem).
Etter en stund **dukket han opp** i Oslo (viste seg tilfeldig).
Han **dukket under** vannet flere ganger.

DULLE

Vi må ikke **dulle** for mye med barna (skjemme bort).

DUMME

Han **dummet seg ut** på dansegulvet (han oppførte seg dumt).

DUMPE

Hun **dumpet ned** i senga (falle tungt ned i).
Jeg **dumpet tilfeldig opp** i en krangel (ble tilfeldig med i).
Han **dumpet borti** dem på vei hjem (traff dem tilfeldig).

DUNST

Det var en forferdelig **dunst av** kloakk i gatene (stank,dårlig lukt).

DUPPE

Han **duppet av** et øyeblikk (sovnet).

DUS

Jeg er **dus med** ham (vi kjenner hverandre godt, bruker "du" til hverandre).

DVELE

Hun **dvelte ved** det jeg sa (tenkte en stund på).

DYBDE

Han målte **dybden av** skapet.
Han la spesielt merke til den **fine dybden** i bildet (oppstår ved fargeeffekter).
Han gikk ikke **i dybden** (han undersøkte det ikke så nøye).

DYNGE

Det **dyngtet seg opp** med arbeid (det ble veldig mye å gjøre).
De var **dyngtet ned** med arbeid (de hadde veldig mye å gjøre).

DYSSE

Barnet ble **dysset i søvn** (man vugget og sang til barnet sovnet).
Saken ble **dysset ned** (man prøvde å skjule saken, ikke snakke om den).

DØ

Han **døde av** sult.
De **døde for** fedrelandet.
Han **døde fra** henne.

DØD

Han lå **for døden** (like før han døde).
Han kunne **gå i døden for** henne (ofre livet for).
De **straffet ham med døden** (han måtte dø).
Vår kjære tante har **avgått ved døden** (har dødd).

DØMME

Han ble **dømt for** forbrytelsen (på grunn av).
Han ble **dømt skyldig** i drapet på politimannen (han fikk skylden for å ha drept politimannen).
Det var vanskelig for dommeren å **dømme mellom** de to lagene (å si hvem som hadde rett).
Han ble **dømt til døden** (han fikk dødsstraff).
Det foretagendet var **dømt til undergang** på forhånd (helt fra starten var det klart at det ville gå dårlig).
Bittert **alt å dømme** vil dollarkursen stige litt til (alt tyder på at).

DØR

Dommeren står **for døren** (sommeren kommer snart).
Saken ble ført **for åpne dører** (publikum hadde adgang til rettslokalet).
Han **går stille i dørene** (han sier ikke mye).
Vi **bodde dør i dør** (rett ved siden av hverandre).
Han **jagde tyvene på dør** (tyvene ble jaget bort).
De **måtte sette kroken på døra** (måtte stenge, legge ned bedriften).

DØDE

Han **lot det gamle året ebbet ut**, åpnet de champagneflasken (nærmet seg nullen, forsvant).

ED

Han ble tatt i ed som ny president.

Han avla ed på at han snakket sant (sverget på at).

EFFEKT

Oljeproduksjonen har hatt stor effekt på norsk økonomi.

Effekten av kampanjen ble mindre enn ventet (resultatet av).

ETTERBEHANDLING

Etterbehandlingen av pasientene tok lang tid.

ETTERKOMMER

Mange av etterkommerne etter nordmenn har bosatt seg i Amerika.

ETTERRETNING

Du bør ta dette til etterretning (du bør merke deg dette).

ETTERSKUDD

Rentene skulle betales på etterskudd (en tid etter at han fikk lånet).

Han var kommet på etterskudd med betalingen (han kunne ikke betale i rett tid).

ETTERSPØRSEL

Det var en stor etterspørsel etter den nye modellen (mange var interessert i).

ETTERSYN

Ved nærmere ettersyn viste det seg at bilen var full av rust (når man undersøkte bilen nærmere, viste det seg at..).

Han skulle foreta ettersyn av alle rørene (undersøke).

Regnskapsbøkene var til ettersyn hos revisoren (revisoren skulle kontrollere dem).

EGENSKAP

Han kunne underskrive kontrakten i egenskap av bedriftens leder (som bedriftens leder).

EGGE

De ble egget til kamp (oppmuntret til å kjempe).

EGNE

Dette rommet egner seg til bibliotek (passer til).

Hun er dårlig egnet til å undervise (passer ikke til).

EIENDOMSRETT

Han har eiendomsrett til huset (retten til å eie huset).

EKSAMEN

Hun har tatt eksamen i fysikk.

Hun har vært oppe til eksamen i fysikk.

Hun skal gå opp til eksamen i matematikk før jul.

Hva tror du vi får til eksamen (hva blir vi eksaminert i)?

EKSAMINERE

Jeg ble eksaminert i det emnet.

Hun ble eksaminert av to lærere.

EKSEMPEL

Han ville være et godt eksempel for de andre.

Du kan f.eks. (for eksempel) gjøre det slik.

Han gikk foran med et godt eksempel (han gjorde det først for å være et godt eksempel for de andre).

Kan du vise meg et eksempel på bruk av presens i norsk?

EKSEMPLAR

Han fikk ett eksemplar av brosjyren.

EKSKLUDERE

Han ble ekskludert av foreningen (stengt ute fra).

EKSPERIMENT

Det var et eksperiment på å vise dens styrke (forsøk på).

Eksperimentet med dyrene ble vellykket.

EKSपोर्ट

Eksperten av olje har økt for hvert år.

EKSपोर्टERE

Norge har eksportert mye olje til utlandet.

EKSPORTØR

De er Norges største **eksportør** av tørrfisk.

EKSTASE

Han sang så tilhørerne **kom i ekstase**.

EKTESKAP

Hun ville ikke **inngå ekteskap** med den mannen (ville ikke gifte seg med).
Det spiller ingen rolle om barnet er **født i eller utenfor ekteskap**, reglene gjelder uansett.

EMNE

Hva var **emnet** for diskusjonen (hva diskuterte de)?
Det var et godt **emne** til treskje (et stykke tre som passet godt til å lage skje av).

EMNING

Planene er i **emning** (er under utvikling).

ENDE

Krangelen **endte** i full slåsskamp (det endte med at de sloss for fullt).
Det **endte med** at alle gjestene ville gå (resultatet var at).
De **skrek ende over seg** da de fikk høre de høye prisene (de uttrykte sin forskrekkelse da).
Det var **ingen ende på** beskyldningene (var ingen slutt på).
Han **gjorde ende på** alle pengene (brakte opp).
Presens **ender** vanligvis på -r i norsk.
Nå har vi **kommet til veis ende** med den boka (er ferdig med).
Han satt **ved enden** av bordet.

ENGASJERE

Han **engasjerte seg** i den saken (var opptatt av).

ENGSTE

Mange barn **engster seg** for fremtiden (er redd for).

ENGSTELIG

Hun er **engstelig av seg** (redd av natur).
Hun er **engstelig for** menn (redd for).

ENIG

Enig i brukes når det er snakk om en sak: Er du enig i dette forslaget?
Enig med brukes når det er snakk om å være enig med en person: Jeg er enig med deg.
Enig om brukes når minst to personer bestemmer seg for å gjøre noe sammen: Vi var enig(e) om å ta den turen.

ENIGHET

De kunne ikke **komme til enighet** om prisen (kunne ikke bli enige om prisen).
Han kunne ikke **komme til enighet med** dem om prisen (bli enig med dem).

ENKE

Hun er **enke** etter min onkel (hun var gift med min onkel som nå er død).

ENKELHET

De skulle feire dagen i **all enkelhet** (på en enkel måte, ikke med stor fest).

ENKEMANN

Han er **enkemann** etter deres søster.

ENSBETYDENDE

Det at hun ikke ringte var **ensbetydende** med at hun ikke ville komme (betydde det samme som).

ERFARING

Hun har dårlig **erfaring** med franske biler.
Erfaring i betyr "praksis i": Hun har ingen erfaring i barnestell (er ikke vant til å stelle barn).
Hun snakker av **erfaring** (På grunn av den erfaringen hun har med det, kan hun si det).

ERRE

Han **erret** seg over henne (er irritert over henne).

ERINDRING

Hun hadde mange gode **erindringer** fra den ferien (minner).
Erindringerne om broren fikk henne til å gråte.

ERKJENNELSE

Erkjennelsen av å ha tapt var tung å bære (det var vanskelig å erkjenne at han hadde tapt).

ERKLÆRING

Han måtte avgi en erklæring på at han aldri skulle se henne mer (måtte skrive under på at han..).

Han kom med en erklæring om at skolen skulle nedlegges.

ERSTATNING

De ville søke om erstatning for tapt arbeidsfortjeneste (søke om å få kompensasjon for).

Mange slags urter kan benyttes som erstatning for salt i maten (istedenfor).

ERSTATTE

Mange steder har morsmelken blitt erstattet med melkepulver (man bruker melkepulver istedenfor morsmelk).

EVNE

Han hadde en egen evne til å overtale andre (var spesielt flink til).

Hun har gode evner i matematikk (flink i).

Elevene arbeidet etter beste evne (så godt de kunne).

De levde over evne (brakte mer enn de hadde råd til).

FALLE

En av favorittene falt tidlig av i løpet (ble etter de andre).

Subsidiene på en del varer faller bort fra 1. januar (man mister subsidiene).

Hun falt for henne (ble forelsket i henne).

Hun falt for fristelsen og kjøpte en sjokolade (han ble fristet til å kjøpe).

Hans far har falt for aldersgrensen (blitt pensjonist).

Det ble ensomt for henne da mannen falt fra (da han døde).

Det falt i min lodd å forsørge familien (jeg måtte forsørge).

Han falt i staver da han fikk høre det (ble sittende og se ut i lufta og tenke).

Barnet falt i søvn på morens fang (sovnet).

Han falt i unåde hos arbeidsgiveren (gjorde seg upopulær hos).

Prosjektet falt i fisk (ble ikke noe av).

Tegningen falt ikke i min smak (jeg likte den ikke).

De norske deltakerne falt helt igjennom i Olympiaden (gjorde det svært dårlig).

Det falt meg ikke inn at jeg skulle få problemer med det (jeg hadde ikke trodd)..

Hun gjorde bare det som falt henne inn i øyeblikket (gjøre noe uten å planlegge).

Han falt (død) om på scenen (døde).

Hun falt om halsen på moren og gråt (klemte henne og gråt).

Regjeringen falt på sin økonomiske politikk (måtte gå av på grunn av).

Han falt på kne og bad om tilgivelse.

7. mai faller i år på en lørdag (er på).

Når natten faller på, går dyrene til ro i skogen (når natten kommer).

Når konserten falt hun helt sammen (pga. anstrengelse, tretthet osv.)

Våres mening faller sammen med vår (vi mener det samme).

Våres sølvbryllup falt sammen med hans femtiårsdag.

Han forsøkte å slutte å røke, men falt stadig tilbake til sine gamle synder (begynte stadig på nytt).

Vis du tegner en pensjonsforsikring, har du noe å falle tilbake på når du blir eldre (har du noe å leve av).

De norske løperne falt to plasser tilbake på resultatlisten.

TV-programmet falt ut i går kveld (ble borte).

Han falt fullstendig ut av sin rolle (klarte ikke å spille sin rolle).

Overrøket med sending over kabel falt heldig ut (var vellykket).

Det nye prosjektet faller utenfor rammene som komiteén har satt opp (hører ikke til det området).

FAMLE

Han **famlet etter** flaska (han var ikke edru og kunne ikke finne flaska, lette etter).

De **famlet seg fram** i mørket (prøvde å finne veien).

FANGE

Han ble **tatt til fange** av fienden (de fanget ham, fikk tak i ham).

Han prøvde å **fange opp** signalene (å få tak i, å forstå).

FANTASERE

Han **fantaserte om** å bli rik.

FARE

Det er **fare for** at det blir streik (man er redd for at det blir streik).

Han er **utenfor fare** (han kommer til å klare seg).

Noen fuglearter **står i fare for** å bli utslettet (man er redd for at noen fuglearter skal bli utslettet).

Det er **ingen fare med** meg, jeg har det bra.

De sier at hun **farer med** sladder og løgn (hun går omkring og sladrer og lyver på folk).

Han hadde ikke **mye å fare med** (han hadde ikke mye interessant å fortelle, å komme med, han kunne ikke så mye).

Livet hadde **fart ille med** ham (han hadde ikke hatt det så lett i livet).

Han har lett for å **fare opp** (han blir lett sint).

Hver morgen **farer** han (**igjennom** avisene før han går (leser fort igjennom)).

De **farer hardt fram mot** fangene (de er harde mot).

FARVEL

Han tok **farvel med** far og mor (sa adjø til).

Han sa **farvel til** fedrelandet og drog vestover.

FAST

Han **holdt fast ved** det han hadde sagt (han gikk ikke bort fra det han hadde sagt).

FATTE

Han **fattet seg i** korthet (han brukte få ord).

FEBER

Hun hadde **feber i 39** (39°C).

Hun hadde **39 i feber**.

FEIE

De kan **feie for egen dør** (ordne opp i sine egne problemer før de kritiserer andre).

De **feide forbi** oss i sin Porsche (kjørte fort forbi oss).

Han **feide til side** all tvil (fjernet all tvil).

FEIL

Han tok **feil av** veien (valgte feil vei).

Det er ikke til å **ta feil av** (det kan ikke misforstås).

FERD

Han var i **ferd med** å gå da telefonen ringte (han skulle akkurat til å gå).

Hva er på ferde (hva er i veien, hva er det som skjer)?

Det er **fare på ferde** (her kan det bli farlig).

Her har det vært tyver **på ferde** (her har tyver etterlatt seg spor).

FERDIG

Jeg er **ferdig med** min utdannelse.

Jeg er **ferdig med** ham (vil ikke ha noe mer med ham å gjøre).

Jeg er **ferdig til** å dra nå (klar til å dra).

Jeg er **ferdig for** dagen (ferdig med å jobbe i dag).

FERIE

Jeg skal reise på **ferie** til Italia.

Uten skal jeg ta det med ro.

FESTE

Han **festet seg ved** det hun sa (la merke til).

Han **festet lit til** det (stolte på det).

Han **festet blikket på** meg (så på meg).

FILLE

Han **fillte** og **fiklet** med geværet ("lekte", fomlet med).

FLOSOFERE

Han **fillte** og **filosoferte** over livet (tenkte på).

FINGER

Egentlig er det ikke lov å parkere her, men til nå har politiet **sett gjennom fingrene med det** (har ikke reagert på det).

Jeg **klør i fingrene etter** å begynne med den jobben (er veldig ivrig etter).
Pengene **forsvinner mellom fingrene på dem** (blir fort brukt opp).

Han **telte på fingrene** for å finne ut om han skulle kjøpe bilen eller ikke (var veldig i tvil).

Kunne noe på fingrene: kunne veldig godt: Hun kunne leksene sine på fingrene.

Han fikk en gammel bil, så nå har han nok å **henge fingrene i** (nok å drive med).

Foreldrene har nok **hatt en finger med i spillet** (hatt noe med det å gjøre).

Hold fingrene av/fra fatet (hold deg borte fra dette, ikke bry deg med dette)!

Vi får **krysse fingrene for ham** og håpe på det beste (håpe at det går bra for ham).

Hun **la ikke en finger imellom** da hun fortalte ham det (fortalte det rett ut uten å legge skjul på noe).

De hadde ingenting å **sette fingeren på** (ingenting å bemerke, ingenting å kritisere).

FINNE

De har **funnet fram til** en løsning på problemet.

Bell **fant opp** telefonen i 1875.

Han ble **funnet skyldig i** overlagt drap (han ble dømt for).

Han **finner på** så mye rart (han gjør så mye rart (ofte gale ting)).

Han **fant ut** hva han skulle gjøre (oppdaget, ble klar over).

Jeg **finner meg ikke i** å bli utnyttet (aksepterer ikke, tåler ikke).

Mange utlendinger har vanskelig for å **finne seg til rette i** Norge (å bli vant til, å trives).

FJERNE

Han **fjernet seg fra** de andre (distanserte seg fra).

Han ble **fjernet fra** sin stilling (mistet jobben).

FLAGGE

De **flagger for kongen i dag**.

Når de **flagger på halv stang**, betyr det at noen er død.

FLAMME

Ilden **flammet opp** da det begynte å blåse.

FLASKE

Han er **flasket opp med/på** god litteratur (fått inn fra han var liten).

FLEIP

Han **fleiper med** henne (tuller med).

Jeg sa det bare **på fleip** (tullet bare, sa det ikke alvorlig).

FLEKK

Han **kom ikke av flekken** (kunne ikke bevege seg).

Du har en **flekk på skjorta**.

Han **kom på flyvende flekken** (straks).

FLENG

Han har penger **i fleng** (masse penger).

FLID

Hun **gjorde seg flid med** hjemmearbeidet (gjorde det veldig nøye).

FLINK

Hun er **flink i matematikk** (god i).

Hun er **flink med barn** (vet hvordan hun skal behandle barn).

Han er **flink til å strikke**.

FLIRE

Han **flirte av** henne (lo (hånlig)).

FLOM

Han kom med en **flom av ord** (mange ord).

FLOMME

Biven flommet over med forurenset vann.

Vannet flommet inn over landet.

FLUKT

Mange mennesker er **på flukt fra** hjemlandet (flykter fra).

De blir ofte **jaget på flukt**.

Diktet er en **flukt fra** virkeligheten.

Kafeterian **ligger i flukt med** forretningen (i direkte fortsettelse av).